

UMĚNÍ MILOVATI

Publius Ovidius Naso

Kniha I

PŘELOŽIL IVAN BUREŠ

PŘEHLÉDL RUDOLF MERTLÍK

KDE HLEDAT ŽENY
A JAK SI JE TRVALE ZÍSKAT

Básníkův cíl

Je-li snad v národě našem, kdo umění milovat nezná,
ten, až si přečte můj návod, poučen milovat spěj

Umění plachtou a veslem loď rychlou uvádí v pohyb,
umění závodní vůz - umění lásku říci též
K otěžíím Automedón a k řízení vozu se hodil,
Tífys kormidelníkem na lodi Argó kdys byl,
mne zas určila Venus být něžnému Amóru mistrem :
Tífys i Automedón Amórův já budu slout.
Takový divoch je sic, že proti mně často se bouří,
dá se však, vždyť je chlapec, zvládnout ten poddajný věk.

Achilla v chlapeckém věku hrou na lyru zušlechtil
Cheixón,
lahodným uměním jeho zjemnil se divoký duch.
Ten, jenž tolikrát druhy, dav nepřátel tolikrát zděsil,
ten prý bázlívou úctu před starcem letitým měl.
Ruce, jež na svém těle měl pocítit jednou sám Hektór,
ochotně nastavil k bití, když si to učitel přál.
Jako byl Achillův Cheirón, tak Amórův učitel já jsem-
krutí jsou oba ti hoši, ten i ten z bohyně syn.
Přece však také býk dá šíji si zatižít pluhem,
nadarmo do uzdy kouše bujný a nezkrotný kůň :
podlehne Amor i mně, ať hrud mi zraňuje lukem,
třebaže mává a třese hořící pochodni svou.
Čím mě krutěji bodal, čím krutěji Amor mě pátil,
tím se mu lépe pomstím za rány, které mi dal.

Nebudu, Foibe, lhát, že tys mi to umění svěřil,
ani mi neradí zpěvem nějaký nebeský pták,
ani jsem nespátril Kliu a ostatní Kliiny sestry,
když jsem se v krajině Múz cvičíval v umění psát :
zkušenost k dílu mě vede, nuž slyšte mě, znalého pěvce !

Budu jen pravdu zpívat. Venuše, podniku přej !
Vzdalte se, něžné stužky, jež zdobíte ctihodné ženy,
 pryč, vy lemovky dlouhé, kryjící chodidel půl !
Chci jen neškodnou lásku a přípustné zálety líčit,
nebude tedy v mé básni tajit se nějaký hřích.

Snaž se především najít, nač chtěl bys upnout svou lásku,
kdo, jsa nováček ještě, poprvé nyní jdeš v boj ;
dalším úkolem tvým je milenou dívku si získat;
třetím, aby tvá láska trvala po dlouhý čas.

Toto je směr : můj vůz ti označí závodní dráhu,
ty pak k tomuto cíli s vozem svým o závod spěj
Dokavad lze a můžeš si porůznu bez uzdy jezdit,
vyber si, které bys řekl: "Ty se mi líbíš, jen ty"
Ta však z ničeho nic ti nepadne z nebeských výšin :
bystře pátrati musí po vhodné dívce tvůj zrak.

Dobře ví každý lovec, kam laním léčky má klásti,
dobře lovec zná úval, kanec kde chrochtavý dlí ;
ptáčníci znalí jsou keřů a rybář, jenž udici svírá,
ví zas, ve kterých vodách nejvíc se probání ryb.
Právě tak ty, kdo hledáš si předmět pro dlouhou lásku,
napřed se o místech pouč, dívek kde bývá vždy dost.

Svěriti plachty větrům já nekáži tomu, kdo hledá,
nemusíš, abys našel, vydat se na dlouhou pout'.
Třebaže Andromedu si Perseus od Indů přivez,
třebaže Helenu spartskou trojský zas uchvátil muž,
tobě poskytne Řím tak půvabné dívky, a tolik,
že si ak řiznáš : "Má vše, cokoli zrodil kdy svět.
Kolik se v Troadě klasů a na Lesbu urodí hroznů,
v listi co ptáků se skrývá, v hlubinách mořských co ryb,
kolik je na nebi hvězd, též tolik je dívek v tvém Římě ;
Venuše kraluje v městě, v kterém syn Aenéás vlád.
Budeš-li mladičkou jat, jež teprve dorůstá v létech,
věru že taková dívka přijde ti na oči zde ;
toužíš-li po mladé ženě, žen stovky se budou ti líbit,
rady si nebudeš vědět, kterou si nejspíše přát;
anebo těší tě snad ta pozdní a moudřejší léta?
Věř mi, že také těchto budeš mít početný dav.

Sloupoví

Sloupovím Pompejovým krok za krokem ve stínu kráče,
až bude letní slunce vcházeti v znamení Lva,
nebo kde k synově stavbě i matčina stavba se druží,
nádherné, bohaté dílo, cizí se mramor v něm skví ;
nestraň se sloupoví toho, jež po své zakladatelce
Livii nese jméno, prastaré malby jsou v něm,

těž, kde surový otec je zobrazen s mečem, a dcery,
které schystaly smrt ubohým bratrancům svým.

Veřejné slavnosti, náměstí, divadla

Nesmí ti Adónis ujít, jež Venuše oplakávala,
slavnosti syrských Židů, konané sedmého dne,
nestraň se memfidských svatyní, kde Ísis je v bělostném
rouše:

čím byla Jovovi sama, činí teď z přemnoha žen.
Může (kdo by to věřil ?) i náměstí Amóru sloužit ;
často již na hlučném fóru našel se horoucí žár.
Ke chrámu Venušinu (je z mramoru) druží se nymfa,
která paprskem vody vysoko rozráží vzduch,
tam se i znalec práv dá častokrát Amórem lapit :
neumí ochránit sebe, jiným ač k ochraně stál;
tam, i kdo výmluvný jest, je častokrát se slovy
v koncích,
nový mu připadne úkol : musí vést vlastní svou při.
Z něho pak z blízkého chrámu si tropí Venuše posměch
ten, kdo byl obhájcem dřív, touží teď hájeným být.

Avšak především hled' jít v okrouhlá divadla na lov :
na těchto místech je žen více než můžeš si přát.
To, co bys milovat moh, i s čím by sis pohrál, tam najdeš,
čeho bys jednou se dotkl, i co bys trvale chtěl.
Jako jde v dlouhém šiku a vrací se mravenců množství,
vleku-li obvyklý pokrm v ústech, ti sběrači zrn,
anebo jako včely, jež v lese a na vonné louce
létají s mateřídoušky rychle zas na jiný květ,
takto se v plném lesku k hrám slavnostním nahrnou ženy ;
často mi bránilo množství vybrat si některou z nich.
Dívat se jdou : leč jdou, by jiní se dívali na ně,
skrývají zkázu ta místa pro všecken panenský stud.

Únos Sabineek

Ty jsi k bouřlivým hrám dal první, Rómule, podnět,
tehdy, když svobodné muže obšťastnil Sabineek lup.
Nezdobil divadla mramor ni plachty v nich nebyly tehdy,
nebarvil jeviště dosud červeně šafránu proud ;
z háje na Paláciu se kladly tam listnaté větve
prostě jen, jeviště samo nemělo ozdob v ten čas.
Tenkrát si usedal lid jen na stupně zrobené z drnu,
na hlavě zježené vlasy kdejakým listím si kryl.
Každý se rozhlíží kolem a očima určí si dívku,
kterou by chtěl, a v nitru osnuje veliký čin.
Zatím co etzuský píštec jim předvádí nevalný nápěv,

tříkráte zadupe herec na onu srovnanou zem;
uprostřed potlesku (tehdy i potlesk měl umění málo)
král dal toužený pokyn, aby lid pro kořist šel.

Ihned vyskočí muži, své nadšení jevíce křikem,
a již se rukama chtivě zmocňují dívek a žen.
Jako as před orlem prchá těch nejplašších holubů hejno,
jako as ovečka prchá, vlka-li nablízku zří,
tak ony lekly se mužů, když divoce hnali se na ně-
nezbyla žádné v tváři barva, již mívala dřív.
Stejný byl ve všech strach, však nestejně projevy strachu
jedny jak bez ducha sedí, jiné si vlasy zas rvou,
tahleta v zármutku mlčí, ta nadarmo volá svou matku,
tahle zas čeká, ta prchá, tahleta žasne, ta lká.
V zajetí vedeny jsou ty dívky jak svatebni kořist,
věru, že mnohým z nich slušel i samotný strach.

Která se vzpírala příliš a s průvodcem nechtěla jíti,
zdvihl ji do výše muž, v náruči chtivé ji nes
řikaje : "Nač si pláčem své krásné oči chceš ničit ?
Tím, co jest otec matce, tím budu tobě i já."
Rómule, tys jen znal dát vojákům výhody skvělé ;
dáš-li ty výhody mně, stanu se vojákem též.

Způsob těch slavnostních her tu věru památku nechal ;
v divadlech krásným ženám úklady hrozí i dnes.

Cirkus

Také ti uniknout nesmí ni závod vybraných koní,
cirkus, nabitý lidmi, přemnoho výhod má též.
Nemusíš tajemství v něm si sdílet pomoci prstů,
netřeba pokynem hlavy dostávat znamení jen.
Sedni si blizoučko paní, v tom nikdo ti nebude bránit,
bokem přitul se k boku, pokud jen možné to jest.
Nechce-li, pak je dobře, že sedadlo příliš je úzké :
musíš se dotýkat dívky, zákon když místa to chce.
Tady je nutno hledat i počátek rozmluvy družné,
nechat jen obecná slova naváží z počátku řeč.
Hled se jí horlivě ptát, či koně to vjíždějí právě :
ať je to kdo chce, přej mu, bude-li ona mu přát !
Jinochů četný dav až bude se ubírat v zápas,
na počest Venuše mocné nadšeně tleskej i ty.
Jestliže, jak se stává, snad do klína spadne tvé dívce
písek, ty musíš hned ze šatů prsty jej smést ;
i když tam nebude žádný, přec smetej, i není-li žádný :
příčina jakákoli vhodná bud pro službu tvou !
Příliš spuštěný plášť když bude ji padat až na zem,
seber ho ze špíny země, zdvihni ho ochotně výš ;
hned se ti podaří přitom - a dívka to ochotně strpí-

uvidět její nožky v odměnu za službu tvou.
Také se ohlédni včas, ať kdokoli za vámi sedí,
aby ji kolenem svým netlačil do něžných zad.
Povrchní duch se drobnostmi získá : i polštářek dívčin
hbitě urovnat rukou leckomu prospělo již;
také k užitku bylo, kdo vějířem ovíval dívku
a kdo jí pod něžné nohy hloubenou stoličku dal

Cirkus ti k nové lásce vždy takto umožní přístup,
když se tím žalostným pískem posype hlučící trh.
Často již na písku tom syn Venušin pustil se v zápas,
a kdo se na rány díval, najednou ránu měl sám.
Zatím co v řeči jí po ruce sahal a o program žádal,
zatím co zjednával sázku, kdo bude vítězem as,
pocítil letící střelu : i zalkal, poraněn náhle ;
ve hře, na kterou hleděl, takto měl podíl i on.

Gladiátorské a námořní hry

Což když nedávno Caesar, chtěl znázornit námořní
bitvu,
athénské lodě a perské na scéně předvésti dal ?
Mladíci od obou moří a od obou moří i dívky
přišli a v městě Římě sešel se veškerý svět.
Kdopak by v zástupu tom byl nenašel předmět své
lásky ?
Láskou k těm cizím ženám mnohý, ach, trápil se muž.

Oslava císařského rodu

Ejhle, chystá se Caesar, co chybělo, připojit ještě
k dobytým zemím. Ted budeš, Nejzazší východe,náš.
Stihhe vás, Parthové, trest; vy jásejte, Krassové mrtví,
prapory, jež jste těžce snášely barbarskou pěst.
Blíží se mstitel : ten v mladistvém věku se za vůdce
hlásí,
hoch se teď chápe války, kterou přec nemá vést hoch.
Chraňte se v obavách svých se tázat po věku bohů :
předčasně císařům bývá údělem statečný duch.
Rychleji, než jdou léta, se probouzí nadání božské,
nesnáší dobře ztrátu, v zahálce čekat-li má.
Héraklés maličký byl, když zardousil v rukou dva hady,
takže on v kolébce již hoden byl nebeských poct.
Ty, jenžs hochem i teď, jak velký byls, Bakchu, as tehdy,
když se bála tvé hole zdolaná indická zem ?

Povedeš, chlapče, válku, pln otcova ducha a síly,

zvítězíš, otcova ducha, otcovy síly jsa pln.
Takový velký pokus jsi dlužen tak velkému jménu,
ty, teď z jinochů první, později ze starců zas.
Poněvadž máš i bratry, svých bratrů urážku pomsti,
poněvadž máš i otce, otcova práva teď braň !
Do zbroje obléká tebe i tvůj i vlasti tvé otec,
nepřítel bez jeho vůle loupí mu otcovský trůn.
Ty zbraň poctivou vezmeš, však protivník zločinné šípy ;
právo a spravedlnost před tvůj se postaví šik.
Parthové podlehnou právu, kéž právě tak podlehnou
zbraním !
K římské říši, můj vůdce, připoj ten východní svět!
Otče Marte i Caesare otče, vy chraňte ho cestou !
Z vás přec už jeden jsi bohem, druhý pak budeš
jím též.
Hle, já ti vítězství věstím a slibuji oslavné básně,
musí tě mocným hlasem opěvat verše z mých úst.
Zastavíš a svůj šik pak mými povzbudíš slovy :
kéž mám dostatek slov vylíčit statečnost tvou !
O partských zádech a o římské hrudi chci píseň svou
zpívat,
o šípech, kterými střílí v útěku na koni Parth.
Prohráš-li, abys vyhrál, co podnikneš, Parthe, jsa zdolán ?
Špatné ti znamení věští, Parthe, již nyní tvůj Mars.

Vítězný průvod

Nastane tedy den, kdy pojeděš, přeslavný reku,
čtyřmi bělouši tažen, oděn jsa ve zlatý háv.
Před tebou vůdcové půjdou, šij těžkými řetězy spjatou,
aby už nemohli být útekem jisti jak dřív.
Ženy pospolu s muži se budou radostně dívat,
radosti do srdce všem nalije štědře ten den.
Bude-li některá z žen se tázat na jména králů,
na jména krajin a hor, na jména nesených řek,
na vše jí odpověď dej - a nejen když bude se tázat ;
vylíč i to, co neznáš, jako bys dobře to znal :
"Tady je zobrazen Eufrat, má rákosím věnčené čelo,
řeka, již modravé vlasy splývají, Tigris se zve.
Tady to Arméni jsou, zde to zas perská je země,
bývalo v údolí perském město, jež spatřuješ zde ;
tohle je ten a ten vůdce, však nějaké jméno už řekneš :
Můžeš-li, pravé, a ne-li, na vhodné připadneš přec.

Hostiny, lázně, Diánin lesík

Také dávají přístup i hostiny u stolů družných :

je tam i leccos krom vína, co by sis odtamtud přál.
Často již zářící Amor tam něžnými pažemi sevřel
růžky zpitého Bakcha, k sobě je táhl a tisk,
a když žíznivá křídla mu skropilo víno, tu Amor
stane a zůstane pevně na místě zvoleném stát.
On sic z perutí svých zas rychle otřepe vláhu,
je-li však také hrud zalita láskou, toť zlé.
Vino naladí mysl a činí ji příhodnou k lásce :
víno zahání strasti, neboť se rozplynou v něm.
Tehdy přichází smích, tu odvahy nabývá chudák,
mizejí na čele vrásky, odchází starost a bol.
Tehdy strojenou tvář bůh Amor každému sejme,
upřímnost otevře srdce, vzácná tak za našich dnů.
Častokrát dívky již tam jinochům odňaly srdce-
láska a víno, toť oheň, který se do ohně vlil.
Avšak klamavé lampě ty nesmíš přespříliš věřit :
abys posoudil krásu, vadí ti víno a noc.
Ve dne a při plném světle si prohlížel bohyně Paris,
až ak Venuši řekl : "Obě dvě překonáš t.
V noci se ukryjí vady, noc promíjí veškeré chyby,
učni hodina noční půvabnou každíčkou z žen.
Zeptej se na drahokamy i na vlnu smáčenou v nachu,
na krásu tváře i těla zeptej se bílého dne !.

Nač bych ti uváděl místa, kde bývá společnost dívek,
příhodná pro tvůj lov ? Víc jich než písku je zrn.
Nač bych jmenoval Baje a břehy, jež Baje ty vroubí,
prameny ohřáté sírou, která tam dýmá a vře ?
Odtud ránu si nesa v svém srdci, leckdo již pravil :
"Neni ta voda tak zdravá, jak o ni vypráví zvěst."
Hle, též Diánin chrám, jenž v lesiku u Říma stojí,
v němž si získává trůn v souboji krvavý meč.
Poněvadž ona je pannou a zhrdá střelami lásky,
mnoho zranila lidí, mnoho jich poraní zas.
Kde máš prostírat síť, kde hledati předmět své lásky,
sem až tě Tháleia učí na voze nestejných kol.
Ženy, v níž zálibu našels, jak dovedně dobývat
musíš,
tento závažný úkol především líčiti chci.
Mužové ze všech končin sem obraťte vnímavou mysl,
s přízní ve velkém počtu čekejte na daný slib.

Důvěřuj v úspěch

Předně měj důvěru v sebe, že všechny se získati dají;
vsutku je všechny získáš, jenom už rozestři síť.
Spíš by na jaře ptáci a v létě umlkli cvrčci,
spíše by před zajícem utekl lovecký pes,
než by se zdráhala žena, když muž ji lichotně svádí-
nakonec svolí i ta, o níž bys věřil, že ne.

Právě tak muži jak ženě je milá tajená láska;
muž ji zastírá špatně, skrytěji v ženě to vře.
Nesmíme žádnou z žen my muži však prositi napřed ;
žena, jež podlehla už, prosebnou roli ať hrá 1
Bučí po býku kráva, když na měkké louce se pase,
po hřebci pevných kopyt klisna zas řehtává vždy.
U nás však pohlavní vášeň je slabší a není tak divá ;
muž, jenž zahoří láskou, určí si patřičnou mez.

Zrůdné lásky

Nač mám Byblidu líčit, jež láskou nedovolenou
k bratrovi vzplála a smyčkou statečně smyla svůj
hřích ?
Myrrha přilnula k otci tou láskou, jež nesluší dceři :
dodnes se pod korou skrývá, kterou ji obrostl strom.
Slzami jejími dosud, jež vonným prolévá stromem,
mažem si tělo - ty slzy po pani dodnes se zvou.

Náhodou v údolí stinném, jež pod Ídou lesnatou leži,
zjevil se bělostný býk, přeskvělá ozdoba stád.
Nevelkou černou skvrnou byl znamenán uprostřed rohů ;
ostatní bylo jak mléko, tohle byl jediný kaz.
Jalůvky z krétských osad, z měst Kydonu, jakož
i z Knossu,
chovaly vroucí přání moci ho na hřbetě nést.
Těšilo Pásifau s tím býkem páchatí smilstvo,
chovala, zášti plná, ke sličným jalůvkám zášť.

Zpívám o známé věci : tu nemůže popřít ni Kréta,
ostrov se stovkou měst, třebaže klame a lže.
Sama prý nezvyklou rukou vždy sekala onomu býku
mladě, hebounké listí, nejměkčí travinu též.
Jde a provází stádo a nijak jí nevadí v cestě
o chotě Mínóa statost - nad chotěm zvítězil býk.
K čemu si, Pásifaé, tak nádherná oblékáš roucha ?
Nechápe bohatství toto tenhleten milenec tvůj.
K čemupak zrcadlo máš, když k horským se ubíráš
stádům ?
Pročpak si tolikrát rovnáš, bláhová, úpravný vlas ?
Věř přec zrcadlu svému : to říká, že jalůvka nejsi !
Jak bys vyrostlé rohy přála si na čele mít!
Jestli se Mínós ti líbí, pak přestaň milence hledat;
jestli však muže chceš klamat, s některým mužem
ho klam !
Opustí komnatu svou a do lesů královna prchá,
do hor, jak bakchantka divá, kterou bůh Bakchos
tam štve.

Kolikrát hněvivý zrak, ach, upřela na jednu kravku
se slovy : "Proč se líbí pánovi mému ta zde ?
Hle, jak laškuje před ním a dovádí v měkounké trávě!
Jistě si myslí, ta hloupá, kdovíjak sluší jí to !"
Řekla a kázala hned ji vyvésti z velkého stáda,
dala ji, nevinnou oběť, zapřáhnout pod křivé jho,
neb ji zas před oltář hnala jak oběť domnělou na smrt,
s jásotem držela v ruce útroby sokyně své ;
kolikrát smrtí sokyň se rozhodla usmířit bohy,
říkala, vnitřnosti držíc : "Jděte a libte se mu !"
Hned chce Európu být, hned touží se proměnit v Íju,
v první, že krávou byla, v druhou, že vezl ji býk.
Podobou dřevěné krávy jsa ošálen, přece ji matkou
učinil vůdce stáda - otce v něm prozradil plod.

Kdyby se Aeropé kdys lásky s Thyestem zřekla
(ale jak těžké je vzplanout pro muže jednoho jen !),
nebyl by přerušil cestu bůh Foibos uprostřed dráhy,
nebyl by k Auróře přijel, obrátiv koně a vůz.
Skylla že Nísovi, otci, lstně ustříhla nachové vlasy,
v místech slabín a lůna přechází v nezkrotné psy.
Rek, jenž na zemi Martu a na moři Neptúnu unik,
oběti krutou své choti přece se nakonec stal.
Kdopak by neplakal nad tím, jak korintská Kreúsa
vzplála,
nad tím, jak vraždou děti na matce ulpěla krev ?
Foiníx, syn Amyntorův, lkal prázdnými očními důlky,
od koní splašených byl usmýkán Théseův syn.
Proč svým nevinným dětem jsi vypíchl, Fínee, oči ?
Později tento trest vrátil se na hlavu tvou.
Vášnivý ženský chtíč dal k tomu ke všemu podnět :
prudší je nežli náš, vášně má o mnoho víc.
Vzhůru a ke všem dívkám svou naději neváhej upnout :
sotva by jediná z mnohých řekla ti v odpověď,ne !"
Ať jsou svolné, ať ne, jsou rády, že žádány byly;
i když se nakrásně zklameš, prohra tvá nenese ztrát.
Proč by ses ale měl zklamat, když nová rozkoš je milá,
srdce ti uchvátí víc majetek cizí než tvůj.
Osení na cizích polích je zajisté bujnější vždycky,
sousedův dobytek má plnější vémě než tvůj.

Domluv se se služkou, ale nic s ní neměj !

Především o to dbej, jak se služkou dívky se poznat,
o kterou jevíš zájem; ona ti usnadní styk.
Dbej, ať služebná ta je nejbližší v radách tvé dívce,
věrnou ať důvěrníci je ti pak v tajných tvých hrách.
Snaž se ji podplácet sliby a prosbami pro sebe získat ;

dostaneš snadno, co žádáš, bude-li ona jen chtít.
Ona ti určí čas (a času i lékaři dbají!),
kdy že je srdce tvé paní svolné a získat se dá.
Srdce se tehdy dá získat, když ona, na výsost šťastná,
bude jak osení bujná, žírná jež vydává zem ;
dokud se raduje srdce a není svíráno bolem,
samo se otvírá lásce, která jde s lichotkou vstříc.
Tehdy, když smutek ji tížil, se Trója hájila zbraní ;
šťastná pak přijala koně, který byl vojáků pln.

Nutno ji svádět i tehdy, když sokyní raněna truchlí ;
aby se pomstít mohla, k tomu ji dopomoz ty!
Nechat ji ponoukne služka, až po ránu bude ji česat,
nechat lodku tvé vášně pohání vesly svých slov,
a jako pro sebe jen ať s povzdechem pronese šepem :
"To by ses nemohla snad stejně mu odvděčit též ?"
Tehdy ať o tobě mluví a hledí ji přesvědčit slovy,
ba ať jí přísahá také, šílenou láskou že mřeš.
Nemeškej však, sic utichne vítr a poklesnou plachty :
časem se rozplyne hněv tak jako křehounký led.

Ptáš se, zda prospěšné jest i služku ke hříchu svádět ?
V takovém provinění věru je odvážná hra.
Služku si objetím získáš, však paní zas bude vic váhat-
ona tě pro paní chystá, paní tě sama chce mít.
Výsledek náhoda řídí : ať byl by tvé odvaze přízniv,
já ti však radím přec styků těch zdržet se spíš.
Nepůjdu přes propasti ni po ostrých hřebenech
horských,
nikoho z mladých mužů nechci já na scestí svést.
Avšak jestliže služka, když dává neb přijímá dopis,
tělem se též ti líbí, nejenom úsluhou svou,
paní se zmocni dřív a služka ať přijde až po ní :
u služby nikdy tvá láska nesmí mít počátek svůj I

Jedině tohle ti radím, v můj um když trochu se věří,
nemá-li dravý vítr slova má po moři hnát.
Budto ji nech neb proved' svůj čin : je odklizen zrádce,
jestli jen jednou i ona účast má na vině té;
nemůže uniknout pták, když křídla má smočena v lepu,
nemůže vybřednout kanec, lapený v prostornou síť;
na háčku, na nějž se chytla, buď držena zraněná ryba;
svedenou docela zdolej, jen jako vítěz se vzdal!
Potom tě nemůže zradit, když bude mít na vině účast,
co tvá milenka dělá nebo co říká, ty zviš.
Skryj to však dobře, neb bude-li dobře tvá svědkyně
skryta,
vědomost o své paní takto pak budeš mít vždy.

Uyčkej příhodné chvíle !

Mýlí se ten, kdo myslí, že toliko plavec neb rolník,
těžce jenž vzdělává půdu, zkoumat má příhodný čas
vždycky se svěřovat nemá ni setba klamavé půdě,
vždycky ni vydutou loď spouštět do modrých vln ;
není bezpečné vždy jít na lov půvabných dívek -
často, dočkáš-li času, totéž se podaří líp.
Ať už se zrození den neb dubnové Kalendy blíží,
kdy se důvěrný slaví Martův a Venušin styk,
nebo když zdobí se Cirkus ne soškami, jako kdys
předtím,
nýbrž královské dary až budou sneseny v něm,
sečkej s dílem! Tu nevlídná zima, tu Plejády hrozi,
tehdy se Kůzlátka něžná snášejí do mořských vln.
Tehdy je dobré přestat; vždyť tehdy kdo svěří se moři,
sotva ovládne trosky, z lodi až bude mít vrak.
Začni však v onen den, kdy Ália, žalostná říčka,
zbarvena byla krví, vytekla Římanům z ran,
anebo v sobotní den, jenž méně se k činnosti hodí,
a jež týden co týden slavívá asyrský Žid.

Střez se narozenin

Ve velké posvátné bázni měj dívky své narozeniny,
to nechť je neblahý den, kdykoli musíš co dát.
Žena, ač dobrý dáš pozor, tě obere : najde už způsob,
aby, když milenec touží, mohla mu majetek rvát.
Navštíví obchodník čilý tvou paní, jež po koupí lační,
vyloží před ní své zboží ; sedíš a milenka, hle,
vyzve tě, abys nahléd a projevil znalost těch věcí,
potom tě zlíbá a potom ke koupí dárku tě zve :
ted že ho potřebuje, že ted se dá výhodně koupit,
s ním se, přísahat bude, spokojí na mnoho let ;
uvedeš-li, že doma již nemáš hotových peněz,
bude tě o úpis žádat - netěš se, že umíš psát.
Což když jak v rodný den si žádá za koláč dárky,
stále a stále se rodí, kdykoli zachce se jí ?
Což když přesmutně lká i nad ztrátou vylhanou, lícíc,
kterak jí z náušnice kamének vypadl ven ?
Prospěšné věci chtí půjčit, však půjčené nechtějí vracet ;
ztrácíš a při své škodě nezískáš nejmenší vděk.
Nevěstek zločinnou lest, ach, kdybych měl vylíčit slovy,
nestačí deset mi úst s tolikéž jazyky v nich.

Dopis

Hladká destička z vosku ať popsána prozkoumá půdu,
svědkyně citů tvých, destička, napřed ať jde!
Lichotky tvé ať nese a obvyklá milenců slova,
prosby, a nikoli skrovné, připoj, ať kdokoli jsi!
Hektora Priamovi dal Achilleus, prosbami dojat;
dá se prosebným hlasem zlomit i hněvivý bůh.
Nuže, jen nešetři sliby, což slíbit snad ke škodě bývá?
Vždyť přec kdokoli může přísliby bohatý být.
Naděje nadlouho trvá, když víry jedenkrát došla;
je to sic bohyně klamná, přece však prospěšná jest.
I když dáš cokoli ženě, vším právem tě opustit může :
odnese s sebou, co bylo, takže tím neztrácí nic ;
vždy se však tvař, že hodláš ji dát, cos dosud jí nedal:
tak již rolníka často zklamala neplodná zem,
tak též neváhá hráč, chtě vyvážit prohru, zas prohrát,
kostky znova a znova často zvou dychtivou dlaň.
To je tvůj úkol a cíl : vždy bez daru nejdřív se
sloučit ;
vzdala se, vzdá se ti zas, nechtějíc marně se vzdát.
Proto ať destička jde, jsouc popsána vábnými slovy;
první ať prozkoumá cestu, vyzví, co ukrývá hrud.
Písmo i Kýdippu svedlo, když v jablku k nohám jí padlo :
chytila se na vlastní slova dívka ta, netušíc nic.

Buď výmluvný !

Uměním krásným se uč, to radím ti, mládeži římská,
ne, abys hájila jen viníky, mající strach :
jako as přísný soudce i vybraný senát a národ
podlehne obratné řeči, dívka jí podlehne též.
Ukryj však tuto moc, svou výmluvnost na odiv nestav,
vzdálena buď tvým ústům nadutá, přepjatá řeč.
Před něžnou milenkou řeční jen ten, kdo rozumu nemá ;
často již přehnaný dopis vyvolal u dívky hněv.
Mluva ať důvěru budí a užívá výrazů běžných,
přitom lichotných přec, jako bys mluvil ty sám.

Vytrvej !

Jestliže nepřijme dopis a nečtený pošle ho zpátky,
doufej, že jednou ho přečte; proto jí neustaň psát!
Časem i vzpurní býci se do pluhu zapřáhnout dají,
časem i tuhou uzdu snášet se naučí kůň ;
otře se železný prsten, když stále se na prstě nosí,
zbrousí se zahnuté rádlo, stále když obrací zem.
Copak je tvrdší než skála, co naopak měkkí než voda ?
A přece měkká voda vyhloubí úbočí skal.

Nad samou Pénélopou (jen vytrvej !) zvítězíš časem,
spatříš sic pozdě pád Tróje, přece však spatříš ten pád.
Nenuť ji, přečte-li dopis a nechce ti odepsat na něj :
dbej jen, ať lichotky tvé stále a stále si čte !
Byla-li povolná číst, též odepsat bude pak svolná-
postupně, zvolna co krok, přijde ti vítězství tvé.
Možná že z počátku též ti přijde jen nevlídný dopis,
ve kterém bude tě žádat, abys ji nedráždil již.
Bojí se toho, co žádá, co nežádá, přeje si : útok !
Brzy se splní tvé přání, stále jen v patách jí buď !

Buď jí nablízku !

Dá-li se někdy nést, jsouc v nosítkách skloněna nazad,
přitoč se k lehátku tomu, aniž ses nápadným stal;
aby pak k vašim slovům kdos protivně nestavěl uši,
chytře, pokud jen můžeš, v znamení tajná je skryj ;
nebo když volným krokem zas rozlehlým sloupovým půjde,
druzně v těch místech i ty prodlévat musíš v ten čas ;
hned jdi o kousek napřed, hned v patách se ubírej za ni,
hned jdi rychlými kroky, hned zase pomalu jdi!
Nestyd' se o pár sloupů též odbočit ze středu síně,
anebo naopak zas kráčet s ní po boku bok.
Bez tebe, zářle krásou, ať nesedá v divadle oblém;
přinese na sobě sama, nač by ses dívati měl.
Můžeš se po ní divat a žasnout v obdivu nad ní,
mnoho s ní posunky mluvit, mnoho též pohybem brv ;
tleskej, bude-li herec tam tančit jakožto divka,
a buď nakloněn tomu, kdokoli milence hrá !
Vstane-li ona, vstaň, a dokavad sedí, sed také :
po vůli vládkyně své obětuj všechen svůj čas.

Ne hejskovství, ale prostá elegance !

Nesmíš však v oblibě mít si želízkem natáčet vlasy,
aniž hranami pemzy nohy si hladiti smíš.
Tohle nechť čini ti, kdo hlučně při fryžské písni
matku Kybelu slavi, mísíce výskot a křik.
Spíše nedbalý vzhled se pro muže hodí. Tak Théseus
Ariadnu si odnes, aniž měl pěstěný vlas ;
vzplanula pro Hippolyta, ať nebyl vyšňořen, Faidra ;
Adónis, stvořený pro les, miláčkem bohyně byl.

Čistotu v oblibě měj : buď opálen z Martova pole,
toga ať dobře ti padne, beze vší poskvvrny buď!
Na zubech neměj kaz a neměj strnulý jazyk,

nechat' ti v střevici volném nepluje noha sem tam,
nedej se nedbale stříhat, to hyzdí a zjezuje vlasy,
proto své v lasy a vousy obratné ruce vždy svěř !
Nehty ať nepřechívají, ať není za nimi špína,
také ať z nosní dírky chloupek ti nelezé ven !
Nechat' ti z páchnoucích úst též nevane odporný
výdech,
potem, jímž kozel páehne, nedráždí nikomu čichl
Ostatní na péči ponech všem dívčínám bujným a tomu,
kdo si chce získat muže, ježto je zvrácený muž.

Bakchos a Ariadné

Ejhle, již pěvce svého zve Bakchos. On pomáhá také
lásce, již plane on sám, přeje i milencům všem.

Bloudila Ariadné jak šílená neznámým pískem,
tam, kde je nevelký Naxos bičován příbojem vln,
a jak se probrala ze sna, jen v tuniku volnou se halíc,
bosa a nemajíc stužkou svázaný rusý svůj vlas,
"Thésesee nemilosrdný!" tam volala ke hluchým vlnám,
slzy jí nevinné proudem kanuly na něžnou tvář.
Volala, plakala přitom, a přece jí slušelo obé,
všechny ty prolité slzy zhyzdít ji nemohly přec.
Rukama v něžnou hrud' se stále a stále jen bila :
"Odplul ten proradný muž ! Co bude se mnou ?" tak lká
Co bude se mnou ?" tak lká. V tom zazněly po celém
břehu
cymbál a bubínky zvučné, na něž kdos nadšeně bil.
Ona se leknutím zhrouť a přeruší poslední slova ;
bez ducha leželo tělo, krve již nebylo v něm.

Hle, tu bakchantky jsou a vlasy jim po zádech vlají,
hle, tu satyři hbití, zástup, jenž před Bakchem jde,
hle, i opilý kmet : toť Sílénos. Na křivém oslu
tak tak že s námahou sedí, hřívu mu svíraje v dlaň.
Zatím co stíhá ty ženy a ženy ho v útěku škádlí,
zatím co prašpatný jezdec o osla otlouká prut,
z oslíka ušatého se zřítí po hlavě na zem -
"Vstávej, tatíku, vstávej !" huláká satyrů dav.

Ale již přijíždí Bakchos, vůz ověncil navrchu hrozny,
zlatou otěží řídí tygřího spřežení let.
Zmizela barva dívce i hlas i proradný Théseus-
třikrát se na útěk dala, třikrát ji zadržel strach.
Třásla se prázdný jak klas, jímž vítr sem a tam cloumá,
jako se v bažině vlhké zachvívá rákosu stvol.
K té pak pronesl bůh : "Já věrnější láskou ti budu,

neboj se, krétská dívko, Bakchovou chotí se staň!
Nebe si vezmi darem, jak hvězdu tě na nebi spatří,
často tvá koruna bude řídit nejistou loď."

Řekl a seskočil z vozu, by ona se nebála tygrů ;
kamkoli do písku stoupl, písek mu uvolnil krok,
dívku uchopil v náruč (vždyť neměla k obraně síly)
a již ji odnes. Co chce, snadno vše dokáže bůh.

"Hýmene !" volá část, část Bakchovi na pozdrav jásá,
a již s nevěstou Bakchos na lože posvátné jdou.

Jak se chovat při pitce a po ní

Proto když Bakchova daru ti při pitce uštedří osud,
a když budeš i ženu na lůžku u sebe mít,
otce, jenž v noci je slaven, a noční slavnosti vzývej,
vínu ať dají pokyn neškodit hlavě tvé nic.
Tady pak skrytou mluvou jí tajností mnoho smíš říci,
tak aby na stole četla, ona že paní je tvou,
do očí očima zřít, jež zjevují horoucí lásku ;
často i mlčící tvář chová svou mluvu a hlas.

Nejdříve uchop číš, již ona se dotekla rtů y,
ze strany, dívka kde pila, napij se po ní i ty,
z pokrmu kteréhokoli, jež do prstů vzala i ona,
ber si, a jak budeš brát, ruky se dotknouti hled'!
Také měj vroucí přání i průvodci dívky se líbit :
víc vám prospěti může, buď li přítelem tvým.
Jemu dej přednostní los, když popíjet budeš dle losu,
jemu dej také věnee, který jsi z hlavy své sňal.
První nechť ze všeho bere, ať stavem je rovný, ať nižší,
rovněž neváhej mluvit příjemně pro jeho sluch.
Jistá a častá je cesta, když pod rouškou přátelství
klameš ;
i když je jistá a častá, podlá to cesta je přec.
Proto jen mnohou věc i obhájce přespříliš hájí,
mysle, že o víc má dbát, nežli co na něm se chce.

Bezpečnou radu ti dám, jak při pití zachovat míru
po pití musí ti sloužit rozum i nohy jak dřív.

Zvláště se vyvaruj hádek, k nimž víno skýtává podnět,
příliš ochotné ruce od rvaček urputných vzdal.
Padl tak Eurytos přec, že nad míru hloupě pil víno ;
pitka se spíše hodi pro sladké šprýmy a žert.
Jestliže hlas máš, zpívej ; máš ohebné paže ? Tož tanči !
Čímkoli můžeš se líbit, tím se vždy zalíbit snaž !
Opilost pravá jak škodí, tak strojená bavití bude ;

jazyku potměšilému o slova klopýtat dej,
aby se mohlo zdát, že v přílišném pití je důvod,
že se teď bujněji chováš, užíváš smělejších slov.
Na zdraví paní! pak řekni, "a na zdraví toho, s kým
spává!"
V mysli však potichu pros: "Ať se jen trápí ten muž!"

Když se pak odklidí stůl a hosté se rozcházet začnou,
zástup ti sám dá možnost, aby ses přidružil k ní.
Vmačkni se v zástup ten a v chůzi se lehce k ní přitul,
nohou se dotýkej nohy, rukou se v pasu jí chop!
K hovoru vhodná již doba, v dál přehli, ostychu
selský!
Bohyně Štěstí i lásky odvážným dopřává zdar.
Nemusí výmluvnost tvá se řídit zákony mými:
toliko touhu měj, sám budeš výmluvný dost.

Napřed sliby, pak útok!

Musíš teď milence hrát a líčit jí raněné srdce,
důvěru v to, co říkáš, jakkoli získat si hled!
Důvěru získat je lehké, mní každá, že hodna je lásky,
i když je nejošklivější, někomu líbí se přec.
Často, kdo předstíral lásku, pak opravdu milovat začal,
často, co zprvu jen líčil, skutečně stalo se pak.

Proto tím vlídnější buďte, vy dívky, k všem
lichometníkům:
dřívější šálení pouhé změnil se v pravdivý cit.
Pokradmu lichotkami teď nutno jí podmanit srdce,
jako je tekoucí vodou podmílán převislý břeh.
Ať jen tě nemrzí chválit i obličej její i vlasy,
stejně i štíhlé prsty, maličkou nožku jí chval.
Těší i cudné dívky, když půvaby jejich se chválí:
milují ženy svůj půvab, všemožně pečují oň.
Pročpak se hanbí i teď jak Júnó, tak Minerva za to,
že kdys ve fryžském lese nevyzněl pro ně ten soud?
Na odiv tomu, kdo chválí, pták Júnónin staví svá péra:
kdybys však přihlížel mlčky, skryje svou nádheru páv;
stejně tak potěší koně, když při prudkém závodním
běhu
rukou jim pohladiš hřívu anebo poplácaš krk.

Slibovat nijak se neboj, neb slibům podlehnou dívky,
kteréhokoli z bohů za svědka slibu si ber!
Milenců přísahám křivým sám Jupiter z nebe se směje,
káže je divokým větrům roznést jak neplatnou věc.
Při Stygu Jupiter často i Júnóně přísahal křivě,
nyní je nakloněn tomu, čeho byl příkladem sám.

Prospívá, že jsou bozi; že jsou, my k prospěchu věřme
na staré oltáře víno, kadidlo dáváno bud,
neboť je nepoutá klid tak bezpečný, podobný spánku -
žijte jen beze všech vin, božstvo vám nablízku jest.

Vracejte, co vám kdo svěřil, ať věrnost úmluvy chrání,
bud' vám vzdálený podvod, nemějte na rukou krev :
beztzestně, jste-li chytří, jen dívky můžete šálit!
Tady jen má se věrnost stydět více než klam.

Klamejte ženy, jež klamou, jsou většinou plemeno
hříšné
samy ať v osidla padnou, která dřív schystaly vám.

Životodárných dešťů prý neměly egyptské nivy,
takže se v suchopár pouhý změnil na devět let,
když tu Thrasius přišel a naznačil Búsiridovi,
Jov a že usmířit Ize krví, již prolíje host.
Nato mu Búsiris děl : " Ty první bud' obětí Jova,
ty dáš Egyptu vodu jakožto z ciziny host."
Podobně v krutém býku dal Falaris Perilla spálit ;
nešťastný strújce díla vyplnil vynález svůj.
Po právu jednali oba : vždyť neplatí správnější zákon,
než aby tvůrce zhoubu zhuben byl výtvozem svým.
Proto až zrádnou ženu vším právem oklame zrádce,
ženu ať za vlastní příklad postihne šířavý bol.

Prospějí také slzy, neb slzy i kamenem pohnou.
Můžeš-li, vlhkou tvář žena ať u tebe zří !
Budou-li slzy ti chybět (vždyť ne řijdou pokaždé zavěs),
dotkni se očí rukou, kterou sis navlhčil dřív.

Kdopak by nedal, jsa chytrý, též polibky k lichotným
slovům ?

I když ti ona je nedá, nedané vezmi si přeci!
Bude se zpočátku bránit a možná, že nazve tě drzým ;
přesto, že bude se bránit, bude si porážku přát.
Jenom ať na něžných rtech jí nezraní polibky divé,
dbej, ať nemůže lkát, tvrdý že polibek byl !

Kdo si už polibky vzal a nevzal si ostatní také,
hoden je ztratit i to, čeho už dosáhl dřív.

I když to násilím nazveš, je milé to násilí ženám :
často se dávají nutit k tomu, co těší je dát.
Každá se raduje z toho, že násilně svedena byla
náhlou loupeží lásky; přijme tvou smělost jak dar.
Ta, jež netknuta ušla, ač donutit mohla se dáti,
smutno jí bude, ač v tváři předstírá radost a smích.
Strpěla násilí Foibé a násilí stihlo i sestru :
kořistník první i druhý milý byl kořisti své.

Achilleus a Déidameia

Známý je příběh sic, však hodí se vyprávět znovu,
kterak se s Déidameiou zasnoubil thesalský rek.
Za chválu krásy své už dala zlou odměnu Venus,
uznaná v úbočí ídském za hodnou přemoci dvě,
snacha k Priamu, starci, již přišla z dálného světa,
uvnitř ilijských hradeb žila již ze Sparty choť,
když tu dotčený manžel si přísahou zavázal všechny
bolest jednoho muže stala se otázkou všech.

Zastíral, že je muž, jen Achilleus, v dlouhý šat oděn
(nebýt to na prosby matky, byl by to hanebný čin!).
Ajákův vnuku, co děláš ? Přec není tvůj úkol příst vlnu
jiným Minervy umem slávu si získati hled'!
K čemupak košíčky tobě ? Nést štit se hodí tvé ruce !
V pravici, Hektór již padne, k čemu máš předivo
mít ?
Odhod' vřetena svá, jež pracně jsi ovijel nití,
jenom thesalským kopím ruka tvá mávati má !

Náhodou ložnici tutěž s ním sdílela královská dcera ;
ta pak po mrzkém činu poznala, že je to muž.
Mužská ji zdolala síla (tak alespoň věriti dlužno),
ona však mužskou silou přála si zdolána být.
"Zůstaň, řekla mu často, když Achilleus od ní už
spěchal,
neboť odložil kužel, statečnou uchopil zbraň.
Kde je teď násilí oho ? Proč zdržuješ lichotnou řečí,
Déidameio, toho, který ti panenství vzal ?

Vhodná taktika

Jako však stydí se žena s tou věcí začítí první,
tak ji zas ráda strpí, začne-li jiný s tím sám.
Přílišnou důvěru, žel, má mladík ve vlastní krásu,
jestliže od ženy čeká, že ho snad požádá dřív.
Dřív ať přistoupí muž, muž prosebná slova ať říká :
pro jeho lichotné prosby ona ať vlídný má sluch.
Pros ji, abys ji získal : být prošena, to jen si žádá ;
má-li se splnit tvé přání, základní podmínku splň.
K proslulým dávným ženám sám Jupiter přicházel
s prosbou,
avšak mocného Jova nesvedla jediná z žen.
Poznáš-li, že z tvých proseb v ní nadutá pýcha však roste,

zanech úmyslu svého, na rychlý ústup se dej.
Mnohé chtí mít, co prchá, co doléhá, nelibě nesou ;
mírněji doléhej tedy, nevzbud' v nich nelibý cit!
Nemá být tomu, kdo prosí, hned dávána naděje v lásku :
pod rouškou přátelství, skrytě, přijít má milostný žár.
Zřel jsem, že tento postup i dívku nevlídnou přelstil :
kdo jako přítel ji ctil, ten se pak milencem stal.
Lodníku bílá plet' přec nesluší : lodník má býti
osmahlý od žáru slunce, osmahlý od mořských vln ;
nesluší rolníku též, jenž stále zahnutým pluhem
anebo motykou pádnou na slunci zkypřuje zem ;
kdo chceš z olivy věnec jak vítěznou cenu si získat,
nebude slušet ni tobě bělostným tělem se skvít.
Ať jsou však milenci bledí! Ta barva se hodí a sluší
milencům : hlupák ať myslí, tohle že neplatí nic !

Pobledlý láskou k Sídě kdys Óríón po lesích bloudil,
pobledlý byl i Dafnis, marně když pro nymfu vzplál.
O lásce nechat' svědčí i vybublost; za hanbu neměj,
jestliže na lesklé vlasy kapuci v bolu si dáš.
Stravují mladíků těla ty zármutkem probdělé noci,
útrapy jakož i bolest, s velikou láskou jež jdou.
Má-li se splnit tvé přání, hled' vzbuzovat lítost a soucit,
aby moh, kdo tě spatří, říci ti: "Miluješ, vid'?"

Chraň se přátel

Mám to snad kárat, či lkát, že dobro je sloučeno se zlem ?
Věrnost jen prázdné je slovo, přátelství slovo je jen.
Běda, jak nejisto jest svou milou teď před druhem chválit !
Jestli tvé uvěří chvále, začne jí nadbíhat sám.
"Patroklos, Achillův druh, mu nikdy však neznectil lůžko ;
pokud jde o Peirithoa, Faidra je počestná dál.
Pylladés Hermionu měl v lásce jak Minervu Foibos,
čím ti byl, Heleno, Kastór, tím zase Foibos byl jí."
V totéž kdo doufá, ať doufá, že jablka urodí vrba,
ten ať po medu sahá uprostřed proudících vod.
Nic než hanebnost těší, dbá každý jen o vlastní rozkoš,
třeba i přes bolest druhu každý ji uvítá rád.

Nemusí před nepřítelem (ta mrzkost!) milenec bát se,
v číkoli věrnost však věříš, chraň se ho, abys byl jist
Bratra i příbuzného i milého druhu se varuj,
jednou ti tahleta cháska nažene skutečný strach.

Už jsem skončiti chtěl, však různá je povaha dívek :
způsoby tisícerými v tisíce srdcí se vkrad.
Táž zem nerodí všechno : tak tato se pro révu hodí,
olivám hodí se ona, osení bují zas v té.

Kolik je na světě postav, též tolik je v nitru i povah,
chytrý se přizpůsobí nesčetným povahám těm :
bude jak Próteus kdys bned v plynulou vodu se měnit,
ihned se v kance, hned ve lva, hned se zas promění
v strom.

Čeřenem chytají zde a tam zas udicí ryby,
jinde zas napjatým lanem zatáhnou pletenou síť.
Také se pro každý věk ti nehodí jediný způsob :
z dálky už letitá laň uvidí léčku tvých ok.
Zdáš-li se neznalé zběhlým a smělým stydlivé ženě,
důvěru sama pak v sebe ztratí ta ubohá hned :
Stává se proto, že ta, jež čestnému bála se oddat,
tomu, kdo mnohem je horší, lhostejně v náručí jde.

Úkolu část mi zbývá, část díla jsem ke konci doved ;
tady ať spuštěná kotva na chvílku zdrží mou loď.

#Kniha II

RADY MUŽŮM, JAK SI LÁSKU UDRŽET

Básníkův cíl

Volejte : "Vítězství, sláva !" a znovu zas volejte : "Sláva !"
Kořist, po níž jsi toužil, padla již do tenat mých.
Radostně zelenou palmou již milenec věnčí mé básně,
před nimiž ustoupí Homér s proslulým Hésiodem.
S takovou radostí as host trojský rozepjal bílé
plachty, když uloupil již Helenu, ze Sparty choť;
takovou radost měl Pelops, když na svém vítězném voze
tebe si, Hippodameio, v dalekou otčinu vez.
Pročpak, mladíku, spěcháš ? Tvá loďka uprostřed moře
pluje, a daleko přístav, do něhož toužíme vplout.
Nestačí přec, že přišla ti dívka dle rady mých veršů :
získanorr uměním mým držet má umění mé.
Uhlídat to, cos získal, je nemenší zdatnost než najít :
v hledání náhoda bývá, v hlídání uměnl jest.

Jestliže kdy, tož teď mi, Amóre s Venuší, přejte,
teď mi též, Erató, přej, jméno jež po lásce máš.
Chystám si velký cíl : dát návod, jak Amóra zdržet,
chlapce, jenž po širém světě stále jen létá sem tam.
Lehoučký jest a křídla má dvě, by uletěl na nich,
těžké je, křídům těm určovat nějakou mez.

Daidalos a Ikaros

Mínós zahradil vše, by cizinec nemohl prchnout :
na křídlech odvážnou cestu našel si Daidalos přec.
Jakmile v Labyrint zavřel plod matčin, počatý hříšně,
muže, jenž zpola byl býk, býka, jenž zpola byl muž,
"Skonči mé vyhnanství," děl, "ó Mínóe přespravedlivý,
aby tak aspoň můj pupel přijala otcovská zem.
Poněvadž ve své vlasti, štván osudem nespravedlivým,
nemoh jsem nadále žít, aspoň mi umřít tam dej !
Dej, ať se chlapec vrátí, když starce si ceníš jen málo,
nechceš-li ušetřit chlapce, starce bys šetřiti měl."
Toto on řekl, však mohl i toto, i mnohem víc říci,
přece jen nesvolil Mínós, aby se vrátil ten muž.

Seznáv tu, řekl si kmet : "Hle, nyní, ó Daidale, nyní
důvod a možnost máš, uplatnit bystrý svůj vtip.
Ovládá Mínós i země a ovládá stejně i moře,
takže se pro útěk náš zavírá moře i souš.
Zbývá jen vzdušná cesta, nuž zkusíme uniknout
vzduchem !
Milost, vznešený Jove, našemu podniku dej !
Já však úmyslu nemám se dotknout nebeských sídel,
mám jen tuhleť cestu, kudy bych pánovi prch.
Cesta nechť po Stygu vede, my přeplujem styžské ty
vlny !
Právo na život svůj musím si získati zas.
Neštěstí budívá vlohy. Vždyť kdopak by někdy byl věřil,
že bude moci člověk nebeskou cestou se brát ?

Péra, ta vesla ptáků, on do řady za sebou klade,
svazuje hnědou nití lehounký výrobek svůj.

Dolní okraje brk pak natírá rozhřátým voskem,
a již dokončen jest nového umění čin.
Chlapec radostí záře si na vosk i na péra sahal,
nevěda, že tu výzbroj pro něho připravil kmet.
"Na této lodi," děl otec, "my musíme do vlasti doplout,
s touto pomocí nutno opustit Mínóův dům.
Nemohl uzavřít vzduch, ač ostatní uzavřel Mínós ;
rozrážej vzduch, jež lze, na tomto výtvoru mém!
Nesmíš však upírat zrak ni k hvězdám Medvěda, ani
na Órióna s mečem, který je Boótův druh :
na křídlech, jež ti dám, leť za mnou, já poletím napřed.
Se mnou v bezpečí budeš, hled' jenom za mnou
se brát!
Budem-li v blízkosti slunce se ubírat nebeským

vzduchem,
nebude moci tam vosk vydržet sluneční žár ;
budem-li křídly mávat však nízko, v blízkosti moře,
zvlhnou perutě naše, smočené do mořských vln ;
mezi tím obojím leť! I větrů se strachuj, můj synu,
toliko ve směru vánku šťastně se unášet dej !"

Za těchto rad svůj výtvar mu připne a předvádí pohyb,
jako když samička učí slaboučká ptáčátka svá.
Potom ta hotová křídla i on si připojí k plecím,
bojácně nadnáší tělo na tuto nezvyklou pout'.
Když pak už vzlétnout měl a synáčka horoucně líbal,
nemohla otcovská tvář zadržet krůpěje slz.

Kopec byl, nižší než hora, však vyšší než rovina poli :
odtud se synem otec v nešťastný útěk se dal.
Sám již vesluje svými, zpět na křídla synova zírám,
a tak stále a stále Daidalos zvolňuje let.

Ikaros odloží strach a těší se z nezvyklé cesty,
rázněji letí vpřed, zkoušeje odvážný um.
Kdosi, kdo ohebným prutem si ryby tam chytal,
je spatřil
od díla započatého ruka mu poklesla hned.
Nalevo byl už Samos, už přelétli Naxos i Paros,
za sebou měli i Délos, v lásce jež Apollón měl,
napravo Lebynthos byl a Kalymné se stíny lesů,
astypalajský nstrov uprostřed rybnatých vod,
právě když hoch, věk příliš zbrklý a neopatrný,
vzdálil se od svého otce, vyletěl o mnoho výš.

Povolí vazivo pér, vosk roztaje v blízkosti slunce,
máváním nemohou paže zachytit řidounký vzduch.
Zděšeně na mořskou pláň on pohlédl z nebeských výšin
oči mu zastřela tma, pojal ho smrtelný strach.
Roztál veškeren vosk : on holýma pažema mává,
chvěje se hrůzou a nemá, čím by se udržet moh.

Padá a padaje volá : "Já řídím se, otče, můj otče !"
Ústa mu při těch slovech uzavřel modravý proud.
Zato však nešťastný otec, ne otec už, "Íkare!" volá,
"Íkare!" volá, "kde jsi? Kudy to řídíš svůj let?
Íkare," volal zas. Tu uviděl na vlnách péra.
Kosti mu pokrývá zem, moře se po něm teď zve.

Kouzla nepomohou

Ačkoli nemohl Mínos jen lidské perutě zdolat,
já se zadržet chystám boha, jenž křídla má též.

Zklame se, jestliže někdo se utíká k všemožným kouzlům,
bere-li pro nápoj lásky výrůstek hříběcích čel.

Aby tvá láska žila, to nezmůže kouzelné býlí,
také ne kouzelný nápěv v souzvuku čarovných slov :
sic by byl Ulixés Kirkou a lásón Médejou poután,
kdyby tak mohl lásku udržet kouzelný zpěv.
Nápoje, budící bledost, nic nezmohou, dáš-li je dívkám :
škodí ty nápoje duchu, neboť ho k běsnění štvou.
Pryč se vším kouzleml Bys milován byl, buď
k pomilování,
ale jen krása a vzhled toho ti nemohou dát!

Nechat' staříčký Homér má Nirea nadále v lásce,
třebaže něžný Hylás nymfám pad za hříšný lup :
aby sis udržel dívku a nežasl, jestli tě nechá,
k tělesným statkům připoj duševní bohatství též !
Krása je majetek křehký a když pak přichází do let,
stále je menší a menší, vlastní ji stravuje čas.
Nekvetou fialky stále ni lilie bělostné barvy,
a když odkvetou růže, ční tu jen trnitý keř.
Jedenkrát, krasavče, přijdou i tobě šedivé vlasy,
jednou ti přijdou i vrásky, které ti rozbrázdí plet'.

Pěstuj i ducha

Již se i o ducha starej (ten trvá) a přidruž ho k vzhledu
k poslední hranici tvé potrvá toliko on.
Nechat' s nemalou péčí si šlechetným uměním pěstíš
ducha a jazykům dvěma se stejnou péčí se uč!
Ulixés nebyl krásný, jen výmluvný býval, a přece
potrápil bohyně mořské mukami lásky až dost.
Kolikrát Kalypsó lkala, že od ní, ach, Ulixés spěchá
tvrdíc, že pro jeho vesla není dost příhodný proud.

Žádala znova a znova, by vyprávěl o pádu Tróje,
a on pokaždé jinak líčil jí často touž věc.
Stanuli na břehu moře : i tam chce Kalypsó krásná
zvědět krvavý osud, thráckého vůdce jenž stih.
On pak lehounkým proutkem (ten proutek měl
náhodou v ruce)
kreslí jí v hustém písku příběhy, na něž se ptá :
"Tady je Trója," tak praví a vyznačí na břehu hradby,
"tady pak Símoeis teče ; tábor můj představ si zde !
Zde byla pláň (a vyznačí pláň), tu skropil svou krví
Dolón, když thesalské koně v noci nám uloupit chtěl.
Tady zas thrácký Rhésos měl napjaty vojenské stany,
s koňmi, jež v noci jsem zajal, tudy jsem nazpátek
jel."
Kreslil tam ještě víc, když náhle zvlněné moře

spláchlo Tróju i tábor, ve kterém Rhésos měl stan.
"Vidíš, jak proslulá jména," dí bohyně, "zničily vlny ;
myslíš, že na ty vlny při plavbě spoléhat smíš ?"
Nuže, ať kdokoli jsi, věř s rozvahou klamavé kráse,
navíc nežli jen tělo každý hled' ještě cos mít!

Bud' vlídný a pozorný

Především laskavá vlídnost si získává náklonnost srdce,
chování drsné budí šarvátky kruté a hněv.
Nenávist k jestřábu máme, že stále jak útočník žije,
k vlkům, že ve zvyku mají přepadat bojácný brav.
Vlaštovka však, že je mírná, je prosta úkladů lidských,
holub zas holubník má, aby se usídlit moh.
Vzdalte se, všechny hádky a ostrého jazyka pŕtky!
Musí být něžná láska živena sladkostí slov.

Manželka muže svého, muž manželku zaháněj hádkou,
nechat' si vzájemně myslí, stále že musí vést při.
Tohle jen manželkám sluší, neb hádka je manželek věno
zato ať milenka tvá slyší vždy vítanou řeč.
Nikoliv zákona vůli vy vešli jste pospolu v lůžko :
láska ve vašem vztahu splňuje zákona řád.
Přinášej lichotky něžné a slova, jež lahodí sluchu,
aby se radovat mohla, kdykoli zavítáš k ní.

Jakožto učitel lásky já nehodlám k boháčům chodit;
netřeba umění mého tomu, kdo zaplatit chce.
Vlohy má s sebou ten, kdo di, kdy libo mu : "Vezmi!
Vzdám se ! Máť oblíby víc, než mají návody mé.
Pro chudé jsem já pěvcem, vždyť sám jsem miloval
chudý,
dával jsem alespoň slova, dary když nemoh jsem dát.
Chudý však s rozvahou miluj, zlých slov se vyvaruj
chudý,
mnoho ať mimoto snáší, boháč co nemusí snést.
Vzpomínám, jak jsem v hněvu kdys pocuchal milence
vlasy :
o kolik dní mě potom připravil tenhle můj hněv !
že jsem jí tuniku roztrh ? To opravdu nevím, však ona
řekla to, a z mých peněz novou si koupila zas.
A tak, máte-li rozum, se varujte chyb svého mistra,
bojte se všech těch škod, jež jsem si zavinil sám.
Nechat' se s odpůrci válčí, ty s milenkou jemnou bud'
v míru,
zahrň ji žertem a vším, cokoli lásky je zdroj.

Jestliže nebude dost k tvé lásce něžná a vlídná,
snes to a vytrvej dál ! Později zmírní se zas.

Poslušně ohne se větev, když od stromu zvolna ji skláníš,
zlomíš ji, jestliže na ní síly své vyzkoušet chceš ;
povolna přepluješ řeku, však nemoh' bys zmoci ten
přítval,
kdybys opačně plovat, nežli tě unáší proud ;
povolnost krotí i tygry a stejně i ukrutné lvice,
zvolna se zapřahat dává do pluhu selského býk.
Co bylo vzdornějšího než arkadská Atalanté ?
Zásluhou muže, ač vzpurná, nakonec podlehla přec.

Často prý Meilanión kdes pod stromy přehořce plakal
pro svůj žalostný osud, pro krutý milenčin vzdor;
často, jak kázala mu, nes na šíji ošidné sítě,
často svůj strašlivý oštěp do kanců divokých vbod.
Poznal i Hylaiův šíp, když z luku byl od něho zraněn,
avšak nad tento luk jeho se známějším stal.
Ale já nevelím ti, bys do lesů hlubokých stoupal
ozbrojen, na své šíji abys nes loveckou síť,
ani ti nevelím jít a nastavit šípům svá prsa :
dá ti jen mírný příkaz rozvážné umění mé.

Buď povolný

Ustup, když vzdoruje ona, když ustoupíš, vítězem budeš
úlohu, kterou ti určí, ty jenom poslušně hraj !
Haní-li koho, haň též, co schvaluje ona, to schvaluj,
co bude popírat, popři, co bude tvrdit, to tvrd'!
Při jejím smíchu se směj a při jejím pláči hled' plakat,
ona ať udává tobě, jak bys měl naladit tvář.

Bude-li chtít si hrát a vrhat ze sloni kostky,
stále jen špatně házej, prohrávej za špatný hod.
Budeš-li v kůtky s ní hrát, ať za prohru nestihne trest ji,
přičiň se, aby ti padl pokaždé ošidný pes.
Bude-li kamínek k tobě se při hře válečné blížit,
dovol, ať nepřítel ze skla zvítězí nad vojskem tvým.
Sám jí slunečník drž, jenž na vhodné hůlky je napjat,
sám jí dělej i místo v zástupu, ve kterém jde.
Neváhej k pohovce vkusné jí podložku přistrčit hbitě,
sandály z něžné nožky zouvej i obouvej jí !
Často též milence své, ač sám se budeš chvět zimou,
musíš zahřívát ruku v křehoucím záhadrí svém;
také na hanbu neměj (ač hanba to, bude jí milá),
rukou svou urozenou zrcátko podržet jí.

Dokaž svou odvahu

Dávat úkoly strašné když znavilo macechu Héro,
ten, jenž zasloužil nebe, které dřív na plecích nes,
uprostřed iónských dívek prý košíček na vlnu držel,
a též surovou vlnu, pověst jak praví, tam před.
Héraklés, z Tírynthu rek, když rozpaků paní své
poslech,
jdi ted a váhej snášet, co už ten bohatýr snes !
Máš-li určeno od ní být na náměstí, hled' přijít
dřív než v určenou dobu, pozdě však odcházej pak!
Kamkoli vyzve tě přijít, vše ostatní odlož a spěchej,
nesmí tě v počaté cestě zadržet proudící dav !
Bude-li za noci snad se ubírat z hostiny domů,
místo sluhy i tehdy, bude-li volat jej, jdi!
Bude-li na venkově a vzkáže ti "Přijď sem !" hned pěšky
pospíchej, nemáš-li vůz (Amor má k liknavcům zášť),
nedej se obtíží doby ni vyprahlým Síriem zdržet,
také ne zavátou cestou, bílý když napadne sníh.

Láska se podobá vojně : kdos váhavý, na ústup dej se!
Nesmí praporů lásky hájiti bázlivý muž!
Zima a noc a daleké cesty a útrapy kruté
v něžném tom táboře jsou, jakož i všeliká strast.
Často zakusíš dešť, jenž spustí se z nebeských mraků,
často prokřehlý chladem lehneš si na holou zem.
Ferskému Admétovi když krávy Apollón pásal,
také se, jak dí pověst, v malinké chatrči skryl.
Komupak nesluší to, co Foibovi slušelo ? Proto
odlož svou pýchu, kdo chceš o lásku trvalou dbát !

Bude-li bráněno ti jít rovnou a bezpečnou cestou,
bude-li závorou zevnitř uzavřen do domu vehod,
musíš otvorem v střeše se kvapně spustiti dovnitř,
nebo i vysoké okno tajnou ať cestu ti dá.
Bude mít radost a pozná, že pro ni jsi v nebezpečenství ;
bezpečný důkaz lásky bude to pro paní tvou.
Často jsi, Leandře, mohl i ty být bez milé dívky;
aby však odvahu tvou poznala, přes moře pluls.

Získání služebnictva

Nestyd' se získat si služky, jak která je v pořadí první,
darem si otroky získat nesmíš se stydětí též.
Každého oslov jménem a pozdrav (to na újmu není),
horlivě do rukou svých tiskni tu otrockou dlaň.
Podaruj malým dárkem též otroka, bude-li prosit
(je to přec nevelký náklad), až bude Fortúnin den ;

podaruj také služku v ten den, kdy ztrestány byly
šiky nepřátel Říma, ženský jež obelstil šat.
Nakloň si služebný lid (v tom věř mi!), ať vždycky ti přeje
vrátný neb ten, jenž zná u dveří ložnice stráž.

Dárky

Neradím, abys dával své paní nádherné dary :
malé jí dávej, a z malých hodné jí obratně dej.
Pole když úrodou hýří, tíž plodů když větvemi kývá,
nechat' jí venkovské dary v košíčku donese hoch
z venkova poblíž města žes dostal to, můžeš jí vzkázat,
i kdybys koupil ty sám na Svaté cestě ten dar.
Nebo ať donese jí buď hrozny neb kaštany jedlé
(milé kdys Amaryllidě, nejsou však milé ji dnes),
Také poslaný vínek neb kvíčala může tvé paní
bezpečný důkaz dát, že jsi jí pamětliv byl.
Mrzce však kupují za to smrt ždanou a bezdětné stáří,
nechat' jen zhyne, kdo dary poskrnul zločinem tím.

K čemu ti radit mám, též něžné jí posílat verše ?
Nebývá báseň, ó žel, u příliš veliké cti.
Básně se sice chválí, však dychtí se po velkých darech ;
líbí se dokonce hrubec, jenom když bohatství má.
Vskutku ted zlatý je věk : i láska se získává zlatem,
za zlato možno též dosáhnout nejvyšších poct.
I kdybys v průvodu Múz ty, Homére, mezi nás přišel,
kdybys však nepřines nic musel bys, Homére, ven.
Jsou sic i vzdělané dívky, však je jich jen prořídly hlouček,
druhé vzdělané nejsou, chtějí však jimi se zdát.
Obojí druh bud básněmi slaven : básně, byť špatné,
čtenář necht' doporučuje lahodným přednesem svým.
Proto když báseň na ně je složena v probdělé noci,
přijde snad těm i oněm jakožto dáreček vhod.

Co bys však dělat chtěl sám a co též za vhodné uznáš,
hled, ať o to tě vždycky požádá milenka tvá!

Někomu z otroků svých ty třeba svobodu slíbíš :
zařid', aby ji žádal přece jen na paní tvé ;
jestliže krutých pout neb trestu chceš otroka zbavit,
na její podnět se staň, co jsi chtěl udělat sám!
Výhody necht' jsou tvé, své milence ponechej slávu ;
ona ať na mocnou hrá si, ty přec tím neztrácíš nic.

Pochlebování

Ty však, kdokoli hledíš si trvale udržet dívku,
ponech jí domněnku tu, její žes krásou byl jat.
Bude-li oděna v nachu, ty pochválíš nachová roucha,
bude-li v hedvábí vzácném, hedváb že sluší jí, věř!
Bude-li zdobena zlatem, nechť zlato cennější je ti,
jestliže oblékne vlnu, i tuto vlnu jí chval ;
v tunice před tebou stane : "Já od tebe shořím!" hned
volej,
ale ať chladna se chrání, úzkostným hlasem ji pros !
Má-li snad pěšinku vábnou, chval pěšinku v účesu jejím;
ohněm si kadeří vlasy ? Kadeř tu v oblíbě měj !
Obdivuj paže, když tančí a nad hlasem žasni, když zpívá;
putom, že skončila již, zármutek slovy jí sděl.
Velebit bude ti možno i náruč i blaženou rozkoš,
všeliké radosti noční za to pak odměnou měj ;
i kdyby krutější byla než bývala Medúsa hrozná,
bude se k milenci svému vlídně a něžně pak mít.

Jenom se prozradit nesmíš, že přetvářka byla v těch
slovech,
dbej, ať výraz tvé tváře nezboří to, co jsi řek.
Prospívá tajený úskok, však poznaný přináší hanbu,
a pak odejme právem důvěru pro všechn čas.

Péče o nemocnou

Často v podzimní čas, kdy doba je nejnádhernější,
plně kdy nality hrozen červeným vínem se rdí,
brzy kdy trápen jsi zimou a brzy malátníš horkem,
v tomto nejistém čase churavost trápívá nás.
Ona ať věru je zdráva, když bude však churava ležet,
na sobě, smutná, cítit podnebí neblahý vliv,
tehdy tvou oddanou lásku ať milenka bezpečně pozná :
tehdy jen sej, co brzy na plnou kosu bys žal.
Nedej nelibost znát, že mrzutá nemoc ji stihla;
to, co dovolí sama, rukama tvýma se děj !
Nechat jen vidí tvůj pláč a líbej ji bez omrzení,
aby tvé tekoucí slzy vpíjela vyprahlým rtem.
Mnoho, ba kolik se zachce, čiň slibů, a všechny jen
před ní,
prožívej radostné sny, ty pak jí na přání sděl.

Ať též stařena přijde a posvěti lůžko a místo,

v třesavé ruce ať nese vejce a sírový květ.
Ve všech úkonech těchto jsou známky oddané péče,
mnozí již touto cestou nejednou k dědictví šli.
Přece jen úsluhy tvé ať nevzbudí u choré odpor;
musíš i v horlivé službě zachovat patřičnou mez !
V jídle jí nesmíš bránit a sám jí podávat nesmíš
pohárek trpkého léku ; ty ať jí míchá tvůj sok !
Na širém moři až budeš, již nesmíš užívat větru,
za něhož od kraje břehu na moře vyplul tvůj člun.

Síla zvyku

Těká-li počatá láska, ať síly nabude zvykem;
budeš-li dobře ji živit, časem se upevní již.
Býka, jehož se bojíš, jsi hladíval, dokud byl mládě,
slabounkým proutkem byl strom, pod kterým hoviš si ted.
Řeka je zpočátku malá, však tekouc nabývá síly,
kudy pak vede svůj tok, přijímá přemnoho vod.
Dbej, ať si na tebe zvykne - nic není silnější nad zvyk;
když se ji snažíš získat, věci i protivné strp !
Tebe ať stále vidí, ať stále ti popřává sluchu,
za noci tak jako ve dne, stále ať vnímá tvou tvář!

Umění být vzácným

Větší až záruka bude, že může už po tobě toužit,
a že jí, vzdálena je-li, způsobíš starost a rmut,
oddech jí přej ! když oddech má pole, dluh bohatě vrací,
dychtivě nebeskou vláhu vypíjí vyprahlá zem.
Fyllidu Démofoón jsa u ní, nemnoho vznítil,
když však na lodi odplul, mocnější oheň v ní vzplál.
Ulixés chytrý, jsa vzdálen, svou Pénélope jen mučil,
také tvůj Prótesiláos, Láodameio, byl pryč.
Krátký jen průtah je jistý, neb časem se útrapy zmenší,
vadne vzdálená láska, nová se přikrade v hrud'.

Paris a Helena

Meneláos byl v dáli : by Helena nespala sama,
do své náruče teplé přijal ji za noci host.
Jaký to, Meneláe, byl nerozum?! Sám jsi se vzdálil,

zatímco pod jednou střechou cizinec s chotí tvou byl.
Bázlivé holubice, ty šílenče, jestřábu svěříš,
svěříš horskému vlku plničký ovčinec svůj !
Helena nehřeší nic, nic špatného nepáše svůdce :
jednal, jak na jeho místě jednal by každý, i ty.
Nutíš je k cizoložství, když čas i místo jim dáváš ;
čeho, ne-li tvé rady, užila tehdy tvá choť ?
Co jen má dělat ? Muž z domu, však čiperný cizinec v domě,
sama pak v prázdném lůžku bojí se za noci spát.
Manžel měl pečovat o ni, já Helenu zprošťuji viny ;
užila výhod, jež jí poskytl laskavý muž.

Varuj se nevěry !

Není však plavý kanec tak strašlivý uprostřed hněvu,
metá-li zuřící psy do vzduchu hromovým klem,
také ne lvice, když dává svým sajícím mlád'atům výmě,
ani ne vzrušený had, na nějž kdo bezděky šláp,
žena jak hněvem plá, když dopadne v manželském loži
sokyni, a svou zlost v tváři má zřetelně znát.
Propukne v plamenný hněv, svou důstojnost za sebou
nechá,
žene se, jak by ji šťval v šílenství rohatý bůh.

Přečin manžela svého a znectěná manželská práva
Médeia, kolšská žena, pomstila na dětech svých.
Druhá ukrutná matka je vlaštovka, kterou ty vídáš :
hleď, jak znamením krve dosud má značenou hrud'!
Tohleto dovede zrušit i souladnou lásku a pevnou ;
měl by se zločinů těch varovat rozvážný muž.

Přece však nechce můj soud vás zavázat jediné ženě,
neboť i vdaná, ví bůh, neplní takový řád.

Laškejte, ale váš hřích buď v mírných záletech ztajen ;
nikdo ať nehledá slávu v spáchaném poklesku zlém.
Nikdy jí nedávej dárek, ježž mohla by poznati jiná,
pro své hanebné činy nevol si určitý čas ;
aby tě nepřistihla tvá žena v koutku jí známém,
s každou na témže místě nesmíš se scházeti též.

Napřed, kdykoli píšeš, sám prohlédni celičké psaní :
mnohé v něm vyčtou více nežli co posláno jim.
Právem zhrzená láska zbraň uchopí, oplácí rány,
nad čím nedávno lkala, způsobí, abys lkal ty.
Pokud se Agamemnón jen s jednou spokojil, byla
čistá ; mužovou vinou sama pak poklesla v kal ;
doslechla, kterak Chrýsés, ach, nadarmo o dceru prosil,
se snítkou vavřínu v ruce, stužkou měl ovitou skrář ;

doslechla, Briseovno, jak lkalas, když odváděl tebe,
i jak se prodloužil boj průtahy pro hnusný čin.
O tom se doslechla jen, však Kassandru viděla sama
(vítěz se kořisti své hanebnou kořistí stal) ;
Aigistha přijavši proto i do svého srdce i lůžka,
mstila se Klytaiméstra na muži hřešícím zle.

Vyjde-li něco z tvých činů přec najevo, i kdyžs je tajil,
i když už najevo jsou, přece je popírej dál!
Nebud pak ponížen víc a nelichoť více než zvykem :
mnoho je důkazů o tom, špatné že svědomí máš.
Svého však nešetří mužství, smír všechn je v jediné
věci
popří jí objetím lásky, jinou žes miloval dřív.

Dráždivá jídla

Někteří užívat radí buď saturej, bylinu zhoubnou-
byliny ty, jak soudím, chovají škodlivý jed ;
anebo smíchají pepř a kopřivy žahavky símě,
také žlutavý pertrám, utřený do starých vín ;
bohyně však se nedá k svým rozkošem přinutit takhle,
ta, jež v údolí stinném pod strmým Erykem dlí.
Avšak cibuli lesklou, již dodává Megara řecká,
dráždivou kapustu jez, našich to zahrádek dar,
žádej si hymétský med a vajíčka rovněž si žádej,
ořechy, které rodí pichlavé pínie strom.

Pročpak, Erató moudrá, chceš odbočit k tajemným
kouzlům ?
Po kratší cestě k cíli uhánět musí můj vůz !
Kdokoli na mou radu jsi nedávno tajil své viny,
obrat', a na mou radu odhaluj zálety své!
Nesmíš mou vrtkavost vinit : vždyť nevozí za téhož větru
po moři vydutý koráb lidi, již vstoupili naň.
Plujem hned se severákem a hned zas s východním
větrem,
střídavě napíná plachty jižní i západní van.
Hled, jak na voze vozka hned popouští kmitavou otěž,
hned zas kvapící koně obratně zpomalit zná.

Trochu žárlivosti

Laskavou, úzkostnou službu však některé nemají rády :
není-li sokyně blízko, zhasíná láska těch žen.

Zbujní zpravidla člověk, když v šťastných poměrech žije,
těžké je s klidnou myslí štěstí a pohodu nést.
Jako as oheň, už slabý, jenž pozvolna strávil své síly
a jen se tají sám v sobě, pod šedým popelem skryt,
zhaslé plameny své zas obnoví, přidáš-li síry,
znova se vrátí mu zář, jaká v něm planula dřív,
stejně je nutno křísit i lásku účinným vznětem,
kdykoli bezpečným klidem malátní lenivá hrud.

Nechat' se o tebe bojí : tím rozpaluj chladnoucí srdce,
odhal jí nevěru svou, strachem ať zbledne jí tvář.
Třikrát je šťastnější ten, ba kolikrát, spočítat nelze,
pro nějž naříká dívka, lásky když zasáh ji bol,
která, jak doslechne jen, ač nerada, o jeho vině,
do mdlob ubohá padne, ztratí svou barvu i hlas.
Kéž bych byl tím, jemuž ona tvář mladistvou rozrývá nehty,
kéž bych byl tím, ježž ona zuřivě za vlasy rve,
na nějž pohlíží v slzách, ježž hněvivým pohledem měří,
bez něhož, ač by chtěla, přece jen nemůže žít !
Krátká, ptáš-li se na ni, buď doba jejího nářku,
aby v ní průtahem dlouhým nemohl zesílit hněv :
nemeškej bělostnou šiji zas obejmout pažemi svými,
musíš ji, plačící dosud, přivinout na svoji hrud'.
Polibky plačící dej, dej plačící radosti lásky;
smíří se a jen takto její se rozplyne hněv.

Bezpečné smíření

Bude-li přesto zuřit a zjevně dá najevo zášti,
žádej objetí lásky, vlídnou se ukáže zas.
Tady je Svornosti sídlo, když sváru se odloží zbraně,
Něha se zrodila, věř mi, jedině na místě tom.
Holoubci, kteří se prali, pak zobáčky k polibkům spojí,
skrývá i vrkání jejich něžnou a lichotnou řeč.

V pravěku

Zpočátku ohromná směs všech věcí bez řádu byla,
jedinou podobu měly hvězdy i moře i zem;
nebe pak vloženo nad zem a pevninu oblilo moře,
potom ten beztvary chaos přešel již do částí svých.
Zvěři dal za sídlo les, vzduch za sídlo nebeským ptákům,
vy jste se ukryly, ryby, do proudu tekoucích vod.
Tehdy po pustých polích se lidské toulalo plémě ;
byl jen tělesné síly, hrubého těla ten dav.

Tráva mu pokrmem byla, les obydílím, listí pak lůžkem,
ba i po dlouhou dobu druha tu nepoznal druh.
Až pak milostná rozkoš prý zjemnila divokou mysl,
sešli se na jednom místě navzájem žena a muž.
Samí a bez učitele pak poznali, co mají dělat,
láska, ač neměla cviku, provedla sladký svůj čin.
Má co milovat pták a také samička rybí
druha k společné slasti najde si uprostřed vod ;
jelena drží se laň, had s hadem se vzájemně páří,
fena spletená se psem uvízne v záletné hře ;
ráda se páří ovce a ráda i jalůvka s býkem,
kozička s ploským nosem špinavým kozlům se vzdá;
pohání vášeň i klisny, jež daleko v odlehlá místa
ženou se za hřebci svými, řeky ač dělí je tok.

Láska je lék

Proto ten mocný lék dej ženě, která se hněvá!
Ten jen v bolesti kruté tišící účinek má,
ten jen překoná též i lektvary lékařů moudrých ;
zhřešíš-li, jen tím lékem na milost přijat být máš.

Poznej sám sebe !

Zatímco toto jsem pěl, tu přede mnou Apollón náhle
na své zlacené lyře palcem se dotekl strun.
V rukou měl vavřín a vavřín měl vpletený v posvátnou
kadeř;
přichází ke mně ten věštec, abych ho viděl, on dí :
"Ty, jenž jsi učitelem té bujné a rozverné lásky,
pospěš a žáky své uveď též k svatyni mé,
kde jest po širém světě svou pověstí proslulý nápis,
který každému káže, sebe že poznati má.
Moudře milovat bude jen ten, kdo pozná sám sebe,
ten jen každické dílo vykoná podle svých sil.
Komu dá příroda krásu, ať dochází obdivu pro ni,
kdo má půvabnou pleť, s odkrytým ramenem lež ;
kdo se zas líbí řečí, ať zmlklého ticha se střeží,
dobře kdo zpívá, zpívej, dobře kdo pije, jen pij !
Nemají zesílit hlas ni řečníci při chabé řeči,
neměl by špatný básník předčítat výtvary své!"
Takto vyzýval Foibos, vy dbejte Foibovy výzvy !
Pevná je víra v řeč z posvátných božích těch úst.

Útrapy snášej moudře !

Bližší ted volá mě věc : kdo moudře milovat bude,
vyhrá a z Umění mého ponese žádaný zisk.
Nevrací svěřený plod vždy s úroky osetá brázda,
nepomáhá ni vítr nejistým korábům vždy.
Málo je toho, co těší, víc toho, co milence trýzní :
nechat' jen uváží v mysli, mnoho že musejí snést.
Kolik se na Hyble včel a na Áthu zajíců pase,
kolik má tmavých plodů oliva, Palladin strom,
kolik je ná břehu škeblí, ach, tolik je trampot i v lásce !
Šípy, jež zraňují nás, v hojnou jsou smočeny žluč.

Řekne se, že šla ven, a ty ji snad uvidíš doma :
myslí si, že šla ven a že tě šálí tvůj zrak.
Budeš mít zavřené dveře, až přijdeš v slíbené noci :
snes to a do špíny země údy své před domem slož.
Možná, že prolhaná služka pak probodí s nadutou tváří :
"Pročpak tenhleten muž obléhá tady náš dům ?"
Pokorně kruté dívce i dveřím lichotky říkej,
sejmi si růže z hlavy, na její dveře je vlož !
Vstoupíš, bude-li chtít, a odejdeš, když se ti vyhne :
nesluší čestnému muži někomu zmrzet se sám.
Nač ti má milenka říci : "Což ty se mi nebudeš klidit?"
Nikoli v každý čas špatnou však náladu má.

Za hanbu neměj snášet i dívčiny rány i lání,
ani na něžné nohy k polibkům přitisknout rty.
U malých věcí nač meškám ? Duch k daleko větším mě nutí,
velké chci zpívat. Ó lide, s celým svým srdcem tu bud'!
Osnuji nesnadnou věc, však snadná není ctnost žádná ;
obtížná práce se též od mého umění chce.

Shovívavost k sokovi

Na svého soka buď vlídný a vítězství u tebe stane,
v umění velkého Jova staneš se vítězem ty.
Tohle ti neříká, věř, snad člověk, leč dodónské duby,
nad které většího nic nemá ni umění mé.
Snes to, když kývne mu ona, když píše mu, netkni
se psaní ;
odkud jí libo, ať chodí, kam se jí zachce, ať jde!
U své manželky řádné i manžel tohleto strpí,
kdykoli, něžný Spánku, splníš svůj úkol i ty.
Přiznám se, v umění tomto ni já však zkušený nejsem.
Co jen mám dělat ? Já sám poslušen nejsem svých rad.
Že by kdo přede mnou mohl mé milence znamení dávat

a já bych strpět to měl, aniž by pojal mě hněv ?
Manžel ji, vzpomínám, zlíbal : já žehral, že dala se
zlíbat ;
žárlivosti tak hrubou přetéká lásky mé cit!
Nejednou chyba ta mi škodila : moudřeji jedná
muž, jenž dovolí rád, aby i jiní tam šli.
Lépe je nevědět nic ; nechť tají své zálety žena,
aby snad přiznáním lživým neprchl potom i stud.

Zanech slidičství - Mars a Venuše

Chraňte se, muži, tím víc své milenky při něčem lapit ;
nechat' jen hřeší a myslí, hřichem že podvedly vás !
Láska lapených vzrůstá : kde u obou osud je stejný,
důvod pohromy dvojí oba dva sbližuje dál.

Pověst se vypráví přec, je známá po celém nebi,
Vulkán jak Venuši s Martem úskočně při činu chyt.
Zmaten šílenou láskou Mars otec k Venuši božské,
z děsného vojevůdce milencem něžným se stal ;
ani však bohyně Venus (vždyť žádná něžnější není)
nemohla k jeho prosbám strohá a nevlídná být.
Nohám manžela svého prý mnohokrát bujně se smála,
i jeho rukám, jež ztvrdly ohněm a uměním kout.
Před Martem Vulkána svého též častěji napodobila,
což jí slušelo : půvab s krásou se snoubily v lad.
Zpočátku objetí svá však pečlivě skrývali oba :
býval ten lásky hřích studu a cudnosti pln.
Udáním boha Slunce (kdo Slunce by oklamat mohl?)
Vulkán se dověděl přec o spádech manželky své.
Jak zlé příklady dáváš, ó Foibe ! Chtěj dáreček od ní,
má, co by mohla i tobě, kdybys jen mlčel, též dát.
Rozestře Tavitel Vulkán pak okolo lůžka i nad ně
v osidlech spletena leží dvojice svlečených těl.
Onen přivolá bohy, dvě chycených divadlo skýtá ;
stěží prý Venuše tehdy zdržela slzy a pláč.
Tváře si nemohli skrýt, ba dokonce nemohou ani
rukama záštitu dát necudným částem svých těl.
Tu kdos se smíchem pravil : "I na mne, statečný Marte,
mohl bys přenést ta pouta, jsou-li ti na obtíž snad!"
Stěží ta zajatá těla pak uvolnil, Neptúne, na tvé
prosby : na Pafos Venus, do thráckých krajů šel Mars.
Pěkněs to, Vulkáne, proved : vždyť to, co skrývali dříve,
svobodně dělají teď, neboť jim chybí již stud.
Často se přiznáváš přec, žes bláhový bezhlavě jednal,
že prý tě dokonce mrzel tenhle tvůj kovářský um.

Toho se varujte vy! Vždyť varuje lapená Venus
takové nástrahy klást, sama jež musela snést.

Nesmíte osidla klást ni sokovi, nesmíte rovněž
dopisy do rukou brát, tajně jež komu kdo psal;
po nich ať pátrá muž, když myslí, že musí už pátrat,
který se ohněm a vodou zákonným manželem stal.
Hle, já stvrzuji zas : jen zákonem přípustné hříchy
opěvám zde : ctných žen nijak se netkne můj žert.

Umění mlčet

Kdo by se odvážil sdělit řád Cereřin nezasvěceným,
anebo slavnosti velké, z thráckého Samu jež jsou ?
Je to jen skrovná ctnost, kdo mlčení osvědčí skutkem;
naopak těžký je hřích zradit, co smlčet se má.
Právem Tantalos, mluvka, teď nadarmo po plodech
stromu
sahá a prahne žízní, třeba je uprostřed vod ;
především Venuše velí své posvátné obřady smlčet,
-aby k nim nějaký žvanil (varuji!) nemohl jít.
Nejsou-li ukryty v skřínce ty tajemné obřady lásky,
jestliže puklice z kovu nezní tu od divých ran,
přece jen mezi námi se obecně dějí, leč tak jen,
jako by mezi námi přály si ztajeny být.
Dokonce Venuše též svůj klín si levicí skrývá,
zpola se odvrátíc stranou, kdykoli odloží šat.
Veřejně, před zraky všech, se porůznu dobytek páří,
když to však uvidí dívka, přece jen odvrátí zrak.
Ústraní světnic a dveří nám hodí se k loupežím lásky,
části, jež vzbuzují stud, pod šatem ukryty jsou ;
i když ne plnou tmou, pak přece jen hledáme aspoň
nějaké stinné šero, něco, kam světla jde mihn.

Když ještě nebyly střechy, jež před sluncem chrání
a deštěm,
a když toliko duby skýtaly pokrm a kryt,
v lesích se družili v lásce a v roklicích, ne pod širým
nebem :
tak i surový lid tehdy již o cudnost dbal.
My však věncíme slávou teď noční hrdinské činy ;
leckdo i zaplatí mnoho, aby je líčit jen mohl.

Ovšem že všechny dívky si kdekoli přehlížet budeš,
abys pak kdekomu řekl : "Tuhletu také jsem měl."
Abys měl dosti těch, jež prstem bys ukázat mohl,
má pak, které se dotkneš, ošklivou pověst již mít ?
Žalují málo : kdos líčí, co popřel by, být tomu vskutku :
že totiž není ženy, aniž ji na lůžku měl.
Jestliže nemohou těl, pak jmen se dotknou, což mohou ;
i když se nedotkli těla, na jméně pohana lpí.

Jdi teď a uzavři dveře, ty protivný hlídači dívek,
můžeš i tisíc závor ke dveřím bezcitným dát :
copak ti bezpečně zbude, když vyvstane prznitel jména,
který chce buditi dojem, co nemoh míti, že měl.
Já však přiznávám zřídka i skutečný prožitek lásky,
věrně a poctivě skrývám tajemné zálety své.

Chyby nevytýkej

Zvláště se varujte všichni svým dívkám vytýkat vady,
mnohému k užítku bylo tvářit se neznalým jich.
Nikdy přec před Andromedou se nezmínil o její pleti
Perseus, jenž hybná křídla na obou chodidlech měl ;
zdála se Andromaché všem delší, než může být správné ;
jediný Hektór byl, který ji úměrnou zval.
Zvykni si těžkosti nést, pak dobře je poneseš. Mnoho
zmírní i čas, leč láska klíčící pocítí vše.
Zatímco nová snítka se ujímá v zelené kůře,
upadne, jsouc tak útlá, vánek když zachvěje s ní ;
když pak zmohutní časem, i silným vzdoruje větrům ;
ovoce, přijaté roubem, silný už ponese strom.
Zahladí denní styk sám všechny ty tělesné vady,
a co kdys bývalo chybou, časem jí přestane být.
Zdráhá se nezvyklý nos snést zápach hovězí kůže,
zvykne-li prodlením doby, přestane vnímat ten pach.

Vadu lze zmírnit i názvem : buď snědou nazvána dívka,
která bude mít v žilách nad smůlu černější krev ;
šilhavou Venuší zvi a Minervou pichlavě zřící,
která je hubená na kost, štíhlou ať nazvána jest,
maličkou nazývej něžnou a přespříliš tlustou zvi kyprou ;
tak ať se ukryje vada, předností podobna jsouc.

Neptej se na věk

Neptej se, kolik jí let, kdy přišla, v čí konsulát, na svět
(tohleto přísný censor za svoji povinnost má),
zvláště, když odkvétá již a za sebou lepší má léta,
když už si začíná trhat na skrání šednoucí vlas.

Přednosti zralé ženy

Tento neb pozdější věk je pro vás, mladíci vhodný,

osívej tohleto pole, tohleto přinese žeň.
Dokavad síly a věk vám dovolí, námahu sneste,
přijde pak tichounkým krokem shrbený stařecký věk
Bud'to hladinu vesly, bud' rádlem brázděte zemi,
bud'to bojovnou rukou uchopte hrozivou zbraň,
anebo věnujte dívkám svou tělesnou sílu a péči :
tohleto také je vojna, také je třeba tu sil.
Mimoto v díle lásky se vyznají lépe, neb mají
zkušenost - vždyť jen tou mistrovství dosáhnout lze.
Dovedou ztrátu let vždy vyvážit úpravou vkusnou,
dosáhnou péčí, že žádná starou se nebude zdát,
na sterý způsob, jak chceš, se dovedou v objetí spojit,
nemůže obrázek žádný zachytit způsobů víc.
I když drážděny nejsou, přec hluboce procítí rozkoš :
z radosti stejný díl nechat' má žena i níuž.

Nestojím o ten styk, jenž oběma úlevu nedá
(proto i láska k chlapcům málo se dotýká mne ,
nestojím o tu, jež vzdá se jen proto, že třeba se vzdáti,
přitom, nemajíc účast, myslí si na všední věc.
Milá mi není rozkoš, jež z povinnosti se dává,
jen ať mi povinnost tuto nečiní jediná z žen !
Těší mě slyšet hlas, jenž přiznává blaho své slasti,
ať jenom horoucně prosí : "Zdrž se a vytrvej tak !"
Zmožený zrak své paní necht' uvidím, zbavené smyslů,
nechat' je dlouho mdlá, bráníc se dotekům mým.

Nedala přednosti ty však příroda ranému mládí,
po létech třiceti pěti přichází teprv ten vděk.
Mladé ať víno pije, kdo pospíchá. Mně nechat' teče
víno, jež v dávné době do džbánu uložil děd.
Nemůže platan, leč vzrostlý, být ochranou před
žářem slunce,
zraňuje bosé nohy nedávno skosený luh.
Ty že bys Hermioně dal přednost a Helenu nechal,
snad by ti Gorgé byla vhodnější nad matku svou ?
Kdokoli budeš chtít se milovat s pozdními léty,
jestliže vytrváš jen, budeš mít patřičný zisk.

Společně k cíli

Důvěrné lůžko, hle, již přijalo milence oba ;
ložnice zavřena, Múzo, před dveřmi zastav svůj krok.
Bez tebe, od sebe sami, si řeknou tam nesčetná slova,
levice na lůžku věru nebude ležet jen tak.

Prsty si najdou již svou práci na oněch částech,
do nichž potají Amor nořívá šípů svých hrot.
Dělával s Andromachou dřív totéž i statečný Hektór,

nejen k válečným činům schopným se ukázal on ;
dělal to s Bríseovnou, již zajal, i Achilleus slavný,
kdykoli unaven bojem na měkké lůžko si leh.
Dotyky rukou těch jsi snášela, Brísova dcero,
na kterých stále lpěla Trójanů prolitá krev.
Či snad ti právě to, ty necudná, potěchou bylo,
že se ty vítězné ruce přimknou zas na tělo tvé ?

Věř mi, že vrcholná rozkoš se nikdy uspíšit nemá,
nýbrž průtahem dlouhým zvolna se přivábit má.
Až pak nalezneš místa, jichž dotek ženu vždy blaží,
nechat' ti nebrání stud dále se dotýkat jich ;
uvidíš její oči, jak lesknou se kmitavým jasem,
jako když od jasných vod slunka se odráží zář;
k tomu se přidruží vzdechy a druží se líbezný šepot,
vzlykání sladké a slova, k lásky jež hodí se hrám.
Neopust' však svou paní, když rychlejších použils plachet,
ani ať ona svou plavbu neskončí dříve než ty.
Najednou spějte k cíli! To teprv je vrcholná rozkoš,
jestliže, zmoženi stejně, leží pak žena i muž.
Takový udržuj běh, když klidu ti po vůli přáno,
a když tě nenutí strach uspíšit tajný ten čin ;
není-li bezpečný průtah, vši silou se do vesel opři,
ostruhou pobídni koně, jenž se už do trysku dal.

Na závěr

Ke konci chýlí se dílo, dík palmou mi, jinoši, vzdejte,
věnce, uvité z myrty, vložte mi na vonnou skrář.
Čím byl lékařským umem kdys u Řeků Podaleirios,
čím byl moudrostí Nestór, Achilleus pravici svou,
čím byl ve věštbách Kalchás a ve zbrani statečný Ájás,
na voze Automedón, tím zase v lásce jsem já.
Slavte mě jakožto věštce a chválu mi, mužové, pějte,
nechat' po celém světě jméno mé oslavou zní!
Vulkán dal Achilleovi, já vám dal potřebné zbraně :
zvítězte těmito dary, jakož i zvítězil on :
Kdokoli pak mou zbraní svou odbojnou milenku zdolá,
na svou nechť napíše kořist : "Náso byl učitel můj !"

Ejhle, i něžné dívky si ode mne žádají rady :
ihned v nejbližší knize vezmu si na starost vás !#Kniha III

RADY ŽENÁM

O věrnosti, zradě a prchavém mládí

Zbraně jsem na Amazonky dal Danaům. Zbývají zbraně,
jež dám, Penthesileo, tobě i družině tvé.

Dejte se v rovný boj : necht' zvítězí strana, jíž bude
Venuše přát i Amor, celý jenž prolétá svět.

Ve zbrani s bezbranným jen se utkat by nebylo správné :
takové vítězství, muži, bylo by k hanbě i vám.

Řekne snad mnohý z vás : "Proč hadům přidáváš jedu,
pročpak vlčici dravé vydáváš ovčinec svůj ?

Vinu jen nečetných žen se na všechny přenášet chraňte !

Podle svých zásluh ať dívka každícká souzena jest !

Nechat' má Agamemnón, čím Klytaiméstru by vinil,

Meneláos necht' může Helenu viniti též,

Erifylu necht' viní muž její Amfiaréos,

že se s živými koňmi v podsvětí dostal, jsa živ :

je tu přec Pénélopé, jež zůstala manželu věrná,

deset ač bojoval let, deset let bloudil sem tam ;

anebo pohled' na choť, jež věrně prý následovala

manžela Prótesiláa, zvolivši předčasnou smrt ;

Alkéstis na sebe vzala los Adméta, manžela svého :

k pohřební hranici muže za muže nesena choť.

"Přijmi mě, Kapánee, svůj popel sloučíme spolu,"

Euadné řekla a nato vrhla se v plamenů střed.

Vždyť je i sama Ctnost svým jménem i oděvem žena
(jestliže líbí se proto ženskému světu, ký div?) :

Přesto si takových povah mé umění nevyžaduje,
mému hravému člunu plachty i menší jsou vhod.

Ničemu nechci učit než bujným rozmarům lásky :
pojednám o tom, jak žena lásku si získati má.

Žena se plamenům lásky ni krutým nebrání šípům ;

mužům řidčeji škodí zbraně ty, jak se mi zdá.

Často mužové klamou, však něžné dívky ne často ;

ptáš-li se, málokdy na nich pohana nevěry lpí.

Zanechal Iásón zrádný choť Médeiu již jako matku :

Kreúsa, druhá choť, do jeho náruče šla;

kterak se mořských ptáků tvou vinou, Thésee, bála,

choť tvá, již v neznámém kraji nechal jsi samotnou

kdys !

Ptej se, proč Devítecetí se jedna zve cesta, a poslyš,

kterak, když Fyllidy želel, setřásl listí své les ;

ačkoli, Dídó, tvůj host má pověst zbožného muže,

poskyt ti důvod i meč, aby sis zvolila smrt.

Povím, co zhubilo vás : vy lásky jste neznaly taje ;

uměním potrvá láska, umění chybělo vám.

Neznaly by je ni dnes ! Však Venuše dala mi rozkaz,

stanuvši před mým zrakem, abych vás zasvětil v ně.
Řekla mi tehdy : "Čím jsou ty dívky ubohé vinny ?
Na pospas mužům v zbrani dáváš ten bezbranný dav.
Dvěma knížkami tvými když z mužů mistři se stali,
musíš i tuto část vychovat podle svých rad.
Básník, jenž za špatný čin dřív spartskou manželku káral,
brzy pak pochvalu pěl na lyře šťastnější již.
Jestliže dobře tě znám, ty do smrti budeš se pachtit
(nezraňuj proto ty krásky!) za přízní dívek a žen."
Řekla, a dala mi z myrty (ta myrta jí věnčila vlasy,
když tak stanula u mne) lístek a několik zrn.
Poznal jsem její božství i z onoho daru. Vzduch zářil
jasnějším světlem a z hrudi zmizela všechna má tíž.
Pokud to umožní cit, zde čerpejte rady své, dívky,
kterým to svoluje ostých, zákon a výsady práv.
Na mysli mějte už teď, že jednou se přiblíží stáří :
takto pak ani chvilka nečinně neujde vám.
Pokud to lze a trávíte ještě svá příhodná léta,
veselé buďte! Vždyť léta plynou jak proudící tok.
Proud, jenž uplynul již, se nedá zavolat zpátky,
čas, jenž uplynul již, nemůže vrátit se zpět.
Nutno je využít času, čas míjí rychlými kroky :
není tak krásný, jenž přijde, jako byl krásný, jenž
prch.
Viděl jsem záhony fial, však teď jsou to šedivé trsy,
šípek, dnes trnitý keř, půvabné věnce mi dal.

Nastane čas, kdy ty, jež odmítáš milence nyní,
prokřehlá v samotě noční budeš jak stařena spát,
nebudou při noční hádce tvé dveře již údery prskat,
ani nenajdeš ráno růžemi posetý práh.
Jak jenom rychle, ó běda, nám vrásky rozbrázdí tělo,
a jak mizí i barva, kterou kdys zářila líc !
Brzy už celou hlavu ti protkají šedivé vlasy,
o kterých urputně tvrdíš, že je už od mládí máš.
Hadové svlékají vždy i stáří s tenounkou kůží,
shodí-li parohy jelen, nečiní dojem, že stár,
nám však uprchne mládí (co naplat ?). Trhejte květy :
není-li utržen květ, žalostně opadá sám.
Pomni, že mateřství v mládí tě učiní daleko starší,
podobně stárne i pole, stále když vydává žeň.
Kefalos, Jitřenčin lup, té bohyni není přec k hanbě,
za svého Endymióna nemusíš, Lúno, se rdít;
Adónis (dosud ho želí), buď božské Venuši dopřán ;
odkud má Harmonii, odkud však Aeneu má ?

Říďte se příkladem bohyň, vy ženy, smrtelné plémě,
nesmíte toužícím mužům odpírat rozkoše své.
Třebaže oklamou vás, co ztrácíte ? Všechno vám trvá :
i když si tisíckrát vezmou, tím se vám neničí nic.
Křemen se užitím ztenčí a železo také se otře,
trvá jen sídlo lásky, žádných se nebojí škod.

Kdopak by zakázal komu vzít oheň si z blízkého ohně,
kdo by si v hlubinách moře hlídal ty záplavy vod ?
A přec některá žena dí muži : "Mně nesluší láska
Rci mi, proč plýtváš vodou, když se jí nebudeš mýt?
Nechce z vás nevěstky dělat má domluva, jenom vám brání
škody se nadarmo bát ; dar váš je beze všech škod.
Ale já hodlám plout, až silnější zavane vítr;
mírný ať nese mě vánek, dokavad v přístavu jsem.

Péče o zevnějšek

Začnu pěstěním těla : je z hroznů pěstěných víno
lepší, ční do výše setba, jestli se pěstuje zem.
Krása je boží dar, však která se krásou smí pyšnit ?
Veliké části žen chybí přec takový dar.
Péče dodává krásy, však krása bez péče zvadne,
i kdyby podobná byla kyperské Venuši snad.
Jestliže za dávných dob tak nepěstily se dívky,
ani tak pěstěných mužů neměly za dávných dob,
byla-li Andromaché též oděna v tuniku hrubou,
jaký pak div ? Vždyť byla drsného vojína choť.
Aiantovou jsouc choť, zda mohla bys v nádheře jíti
s ním, jenž k ochraně měl ze sedmi koží svůj štít ?
Drsná prostota bývala dřív, náš Řím je teď zlatý
a má bohatství velké, kam až si podrobil svět.
Na Kapitólium hled, jak dnes je a kdysi jak bylo,
řekneš, že jinému Jovu patřival Kapitól kdys.
Radnice na výsost dnes je hodna té vznešené rady ;
za vlády Tatia krále měla jen doškový kryt ;
palác kde září teď, jsa císařů sídlem, i Foiba,
býci kdys pastvinu měli, kteří tam brázdili zem.

Jiné věk dávný ať těší, já děkuji, že jsem se zrodil
teprve teď. Náš věk hodí se povaze mé,
ne však proto, že teď se dobývá poddajné zlato,
ani že z dalekých břehů perly se svázejí k nám,
ani že ubývá hor, v nichž mramoru spousta se láme,
ani že mohutné stavby stlačují modravý proud,
ale že vzdělanost je, že nepřešla do našich časů
známá prostota drsná, dávný již prožíval děd.

Nesmíte lalůčky ušní si drahými perlami tížit,
které v zelených vodách nasbírá osmahlý Ind,
nechod'te z domu v šatech, tak těžkých vetkaným
zlatem :
nádherou vábíte nás, často jež zahání spíš.
Jímá nás čistý vzhled, nuž nemějte v neladu vlasy,
krásu dotekem rukou ztrácí i získává vlas.

Neni jen jediný druh té úpravy : které co sluší,
nechat' si zvolí, však dřív zrcadla svého se ptá !

Podlouhlý obličej chce mít pěšinku v účesu prostém
takto kdys Láodameia mívala upraven vlas,
oválný obličej však si žádá nad čelem nechat
nevelký uzel a tím uši pak nekryté jsou ;
jiné zas volný vlas ať po obou ramenech splývá :
takto as, zpěvný Foibe, vypadáš s lyrou svou ty;
jiná si vzadu je svaž, jak Diána ve zvyku mívá,
kdykoliv v krátkém šatě honívá zděšenou zvěř.
Některé sluší vlasy, jež volně jí leží a vlají,
jiné ať obtočí hlavu pevně zas přilehlý vlas ;
této se líbí jej zdobit i hřebínkem z arkadské želvy,
ta zas zčechrané vlasy, podobné vlnám, ať má!
Jako však nemůžeš spočíst všech žaludů na větvích
dubu,
ani co v Alpách je zvěře, ani co na Hyble včel,
stejně tak účesů tolik já nemohu vystihnout počtem :
novou úpravu vlasů přináší každický den.
Mnohým vlas bez péče sluší, vždyť o které mohl bys myslit,
ve svém že účesu spala, právě se česala dnes.

Náhoda bývá jak um : vždyť takto jen Iolu spatřiv
Héraklés v dobytém městě, "Tuto já miluji!" děl;
takovou na svůj vůz vzal za křiku satyrů bujných,
Krét'anko, Bakchos i tebe, na pospas nechanou kdys.
Ó jak velice hoví již příroda ozdobě vaší,
kolika způsoby mohou zbavit se ženy svých vad !
My jsme chráněni špatně : když stárí nám uchvátí vlasy,
padají nám jak listí, vítr jež strásá a rve ;
žena však šediny své si šťávami naplavo zbarví,
ona i pravou barvu uměle zlepšiti chce.
Žena s účesem hustým však s vlasem koupeným chodí,
za peníz místo svého cizí si přisvojí vlas.
Koupit je není hanba, vždyť vidíme veřejný prodej
před zrakem Hérakleovým, před sborem devíti Múz.

Copak mám o šatech říci ? Teď nežádám výšivky zlaté,
taktéž nežádám vlnu, tyrský již napustil nach.
Když tedy tolik barev i za menší cenu jde na trh,
jaké to šílenství je, jmění své na těle nést ?
Blankytná barva tu je, již obloha bez mráček mívá,
vlahý když jižní vítr nekupí dešťových vod ;
je tu i podobná mraku, jenž kdysi prý Frixa a Hellu
zachránil před nástrahami, Ínó jež chystala jim ;
tato se podobá vlnám a také má po vlnách jméno :
myslím, že vodní víly strojí se v takový šat ;
tahle má šafránu odstín (v šat šafránový se halí
Jitřenka rosná, když koně zapřahá, vezoucí den) ;
ta zas je odstín myrty, ta zde jak drahokam rudý,
ta je jak jestřábí peří, ta zas jak růže je běl.

Nechybí, Amaryllido, ni barva tvých kaštanů, mandlí;
jiné vlněné látky po barvě vosku se zvou.
Omládlá zem co urodí květů, když ve vlhém jaru
na révě pupeny raší, zima když odchází mdlá,
tolik as štěv, i víc, též vlna vypije : avšak
vyber si vhodné, neb všechno nemůže hodit se všem.
Černá slušivá bledým, ta slušela Brísově dceři ;
když byla jata, i tehdy v černý se oděla šat.
Bílá slušivá snědým, ty v bílém ses líbila : takto
oděna, Andromedo, vstoupilas na pevnou zem.

Málem bych zbytečně radil, ať podpaží nepáchne potem,
lýtka ať nejsou drsná tvrdými chloupečky v nich.
Ale já neučím dívky, jichž vlastní jsou kavkazské skály,
také ne ty, jež chová nejzazší východní svět.
K čemu bych radil, vždy ráno si vodou vypláchnout ústa,
o zuby pilně dbát, jinak že zčernají vám ?

Tajné kráslicí prostředky

Znáte i nánosem křidy si získat bělobu tváře,
uměle navodit nach, nach když vám odpírá krev.
Uměle vyplňujete, kde obočí konce jsou bez brv,
malá kožená náplast zakrývá zářící tvář.
Bez studu jemným uhlem si podbarvujete oči
anebo šafránem z míst, Cydnu kde světlý je proud.
Napsal jsem malou knížku, však péčí veliké dílo,
v níž jsem prostředky uved, k pěstění krásy jež jsou.
Hleďte pomoc i zde, když úhonu utrpí krása;
pokud jde o vaše blaho, nelení umění mé.

Přece však na stole nemá váš milenec krabičky najít :
umění zvyšuje půvab, musí však ztajeno být.
Koho by nepohoršil váš obličej natřený těstem,
které svou tíží padá v teploučké záňadří vám ?
Voní snad ovčí mast, byť výtěžek špíny a potu
z nečisté ovčí vlny z Athén sem posílán byl ?
Před někým jelením morkem si natírat líce, a rovněž
před někým čistit si zuby nemohu schvalovat vám.
Tohle sic dodává krásu, však dívat se na to je hnusné;
leccos je při vzniku hnusné, hotové líbí se však.
Nejinak sochy, jež nesou teď zručného Myróna jméno,
byly kdys nehybnou hmotou, tvrdý a nevzhledný kov ;
šat, jež nosíte právě, byl dříve špinavou vlnou ;
aby se zhotovil prsten, zlato se roztepe dřív;
hrubým kamenem byla, když vznikala, slavná dnes socha

s postavou Venuše nahé, vlhký jak ždíme si vlas.

Zatím co ty se šlechtíš, že spíš, my domněnku mějme,
až svou úpravu skončíš, vhodněji vidět se dáš.

K čemu mám příčinu znát, proč tváře tvé tolik jsou bílé ?

Zavři ložnice dveře ! Proč se dáš v neladu zřít ?

Sluší se mužům, když ledacos neznají : vzbuzuje odpor
největší část všech věcí, neznáš-li uvnitř je skryt.

Pohled', jak zlaté sošky, jež v divadlech zdobených září,
jsou jen výtvary z dřeva, tenký jež pokrývá plech ;

ale i k nim smí lid, jen jsou-li už hotovy, chodit :

tehdy si pěstěte krásu, není-li přítomen muž.

V tom však nebráním vám, když před ním si česáte vlasy,
aby vám v pramenech volných splývaly po délce zad ;

hlavně se toho chraň být mrzutá před ním v té chvíli :

když se ti uvolní účes, znovu ho nečesej zas !

Ohled měj na kadeřnici : mám nenávist k paní, jež jehlou
do paže přitom ji bodá, nehty jí zraňuje tvář.

Proklíná hlavu své paní a dotekem zvyšuje kletbu,
do vlasů nenáviděných naříká, od krve jsouc.

Která má málo vlasů, ať u vchodu postaví strážce,
nebo ať ve chrámě Bony vždycky se česati dá !

Jednou kteréśi dívce byl oznámen náhlý můj příchod :
opačně, zmatena jsouc, navlékla paruku svou.

Nepřátele ať potká ta příčina ostudy hrozná,
na hlavy parthských žen tahleta hanba ať jde !

Bez trávy hnusný je luh a bez rohů dobytek hnusný,
taktéž bez listí větev, hlava, jež bez vlasů jest.

Nepřišla Semelé, Léda ni Európa na radu ke mně,
kterou vez domnělý býk po moři, nepřišla též

Helena, kterou moudře zas, Meneláe, chceš zpátky,
kterou však, únosce trojský, moudře máš u sebe ty

zato jde na radu zástup i krásných i ošklivých dívek-
horšího vždycky je víc nežli je dobrého tu.

Krásné nechtějí rad ni pomoci umění mého :

krása, jich věno, je mocná bez oné pomoci mé.

Jestliže moře je klidné, má plavec bezpečný oddech,
když se však hladina vzdouvá, lodi své na pomoc jde.

Přece jeh zřídka je bez chyby tvář : hled' zakrýt své chyby,
schovávej, pokud jen lze, vady, jež na těle máš.

Sedávej, jsi-li malá, sic zdá se, že sedíš, když stojíš,
ať už jsi malá neb velká, na lůžku ležíc si hov !

Aby ni přitom, jak ležíš, si nikdo tě nemohl změřit,
přehod' si přes sebe šat, pod kterým nohy své skryj ;

která je štíhlá příliš, ať řasnaté roucho si bere,

ať jí z ramenou splývá široký nespjatý plášť ;

pobledlá nechť se halí v šat zdobený rudými pruhy,

příliš snědá ať vezme na pomoc bělostný šat.
Ošklivá noha nechť vždy se v běloučkém střevíci skryje,
ze svých hubených lýtek ovínky snímat se chraň.
Pro ženu vysokých plecí se hodí jen nevelké spony,
která má úzkou hrud', stužky si dokola viň.
Skrovným pohybem rukou ať provází mluvená slova
dívka, jež tlusté prsty, odřené nehty jež má.
Páchne-li některé z úst, ať nemluví nikdy jsouc lačná,
vždy ať se od tváře mužů odkloní o kousek dál.

Umění smíchu, pláče a mluvy

Máš-li snad černé zuby neb velké a nakřivo rostlé,
utrpiš velkou škodu, budeš-li příliš se smát.
Dívky (kdo by to věřil ?) se dokonce učí i smíchu,
chtějí i po této stránce získat si půvabný vzhled.
Otvírej mírně ústa a na obou tvářích měj důlky,
přitom kořeny zubů zakrývej okrajem rtů.
Nesměj se stále a stále, až křeč tě v slabinách svírá ;
jakousi ženskou něhou zvoniti musí tvůj smích!
Jedné zvrácený chechtot zas ústa ošklivě zkřiví,
druhá se při smíchu třese - spíše bys věřil, že lká ;
jiná zas, když se směje, tak nějak odporně vřeští,
jako když oslice hnusná hýkajíc otáčí mlýn.
Kam až umění nejde ? I půvabně plakat se učí,
kdykoli, jakkoli chtí, dají se v nárek a pláč.
Což když některé hlásky též zbavují správného znění,
a když i nutí jazyk pronášet šeplavý zvuk ?
Půvab je v chybě té, když ledacos vysloví špatně,
hůř se však učí mluvit, nežli jak dovedly již.

Ladná chůze

Věnujte všem těm věcem (vždyť prospějí !) proto svou
péči :
učte se ladně nést, ženský jak žádá si krok.
Jeví se půvabu část i v chůzi, a nelze ji zhrdat :
dovede neznámé muže zvábit i odpudit též.
Ovládá jedna hru boků, vzduch vlající tunikou chytá,
při chůzi napjaté nohy, pyšně se nese co krok ;
jiná zas, červená v tváři, jak manželka sedláka ze vsi,
šmatlavým krokem se plouží, šinouc se ztěžka sem tam
Pravá bud míra i zde, jak v mnohém : z těch chůzí je
první
pružnější nežli slušno, druhá má selského cos.

Dolní část ramene svého a horní část paže měj nahou,
aby, kdo nalevo sedí, mohl tak s údivem zřít.
Bělostné pleti to především sluší : to kdykoli vidím,
toužím zlíbatí rámě, pokud až odkryto jest.

Zpěv a hudba

Obludy mořské Sírény byly, jež kouzelným zpěvem
zdržely každý koráb, jakkoli rychle byl plul.
Ty když Ulixés slyšel, svých pout by se málem byl
zbavil,
neboť všem druhům jeho do uši nácpan byl vosk.
Zpěv má vábivou moc, nechť děvčata učí se zpívat
(mnohé už místo krásy na scestí přivedl zpěv) :
v divadlech mramorových co slyšíte, předved'te někdy,
někdy zas můžete písni s egyptským nápěvem pět.
Tepátko v pravé ruce a v levé držeti lyru-
jistě má vzdělaná žena ovládat takovou hru.

Skály dojal svým zpěvem i šelmy Orfeus thrácký,
pohnul podsvětním proudem, jakož i trojhlavým
psem ;
kameny, Amfíóne, jenž řádně jsi pomstil svou matku,
ochotně při tvém zpěvu v nové se skládaly zdi;
delfín, ač němý byl, přec také podlehl zpěvu,
o lyře Aríonově známá jak vypráví zvěst.
Na harfě radostné též se oběma rukama učte
hráti : ty tóny se hodí ke sladkým žertům a hrám.

Číst básně

Poznej Kallimachovy i kójského Filéta zpěvy,
poznej i Anakreonta, starce, jenž víno rád pil ;
také máš Sapfu znát (vždyť copak je bujnější nad ni?),
i jak šibalský Geta s otcem si zahrává lstně.
Něžného Propertia si můžeš přečísti básně,
nebo snad něco z Galla, z tebe cos, Tibulle, též,
nebo co vyprávěl Varró kdys o zlatém beraním rounu,
pro které musels, Frige, nad ztrátou sestry své Ikát ;
čítej Aeneův útěk i počátky hrdého Říma-
není v národě našem slavnější dílo než to.
Snad se i moje jméno k těm jménům připojí jednou,
nebude moci mé spisy pohltnout létéjský proud.

Potom pronese kdos : "Čti také lahodné básně
našeho rádce, jenž strany obě dvě poučit chce ;
nebo si ze tří knih, jež označil nápisem Lásky,
vyber, co chápavým rtem s požitkem mohl bys číst,
anebo rytmičkým hlasem hled' přednášet některý z Listů;
druh ten, neznámý jiným, ve známost uvedl on."
Kéž si tak přeješ, ó Foibe, i básníkům oddaná božstva,
Bakchu, zdobený rohy, kéž si to přeje sbor Múz !

Tanec a společenské hry

Pochyby není, že chci, by tančit uměla dívka,
předvádět pohyby paží při víně na přání všech.
Baletky v oblibě jsou, když k jevišti poutají zraky,
tolik půvabu mají ladné ty pohyby těl.
S ostychem maličkost radím : necht' dívka jmenovat umí
kůtků vrh, a co značíš, vržená kostko, v té hře :
hned ať se třemi háže, hned přemýšlí, když je vhodné
k někomu chytře se přidat, koho zas vybízet v boj ;
pozorně a ne hloupě ať při hře si válečné vede,
při níž kamínek vlastní cizími dvěma je jat,
bojovník beze své družky jsa v úzkých když bojuje dále,
a když odpůrce často začatou cestou jde zpět.
Do síťky odkryté lze též házeti hlad'ounké míče,
žádným krom toho, jež zvedáš, nesmí se pohnouti
však.
Také je hrací plocha, jež v tolik se tenounkých linek
dělí, co měsíců má kvapivě plynoucí rok.
Malá destička pojme tři kaménky na každé straně :
tady pak zvítězí ten, k sobě kdo přiřadí své.

Tisíce provozuj her! Je ošklivé, nezná-li dívka
nějakou hru - vždyť k lásce často se přichází hrou.
To je však nejmenší práce, svých hodů využít chytře,
větší už námaha jest ovládat chování své.
Tehdy jsme neopatrní, neb nadšení otvírá srdce,
na oči odkryté nitro stavíme v zápalu hry ;
hněv, ta ohyzdná vada, a touha po zisku vzniká,
vznikají hádky a rvačky, jakož i drásavý bol,
hříchy se navzájem vyčtou, křik ozvěnou sahá až k nebi,
každý si na pomoc volá pomstu svých bohů a hněv.
Nevěřte hracím deskám, když bezbožně po nich se sahá !
Často jsem uviděl už slzami skropenou líc.
Takové poklesky nectné necht' Jupiter odvrátí od vás,
dbáte-li, aby vás měl v oblibě některý muž.
Do vínku takové hry mdlá příroda dala jen ženám,

daleko větší je pestrost u mužských zábav a her.
Obruce, rychlé míče a zbraně a oštěpy mají,
koně, jež přinutil cvik do kruhu stáčetí běh ;
vás však cvičiště nezná, vás nezná chladivá koupel,
ani vás nenosí Tiber na mírné hladině své.

Ukazujte se na veřejnosti

Zato vám k prospěchu lze se procházet pompéjským
stínem,
v čas, kdy Panninu hlavu nebeští koňové žhnou.
Zajděte na Palátium, kde chrám jest Foibovi k poctě
(potopil v hlubinách mořských egyptské lodstvo
ten bůh),
v sloupoví, které dala choť císaře zřídít, neb sestra,
anebo zeť, jenž věncem námořním zdobí si skrář ;
zajděte v Ísidin chrám, kde kadidlo s oltářů voní,
zajděte na známých místech v proslulá divadla tři :
zhlédněte také písek, jenž vlahou je poskvrněn krví,
místa, kde žhavý vůz objíždí cílový sloup.

Neznáme to, co je skryto, co neznáme, nebudí touhu :
krása, jež nemá svědka, nemůže užitek nést.
I kdyby Tamyrás tobě i Amoibeus ustoupil v zpěvu,
nejsi-li s lyrou svou známá, nesklidíš přílišný dík.
Kdyby byl nestvořil nikdy svou Venuši Apellés kójský,
ztopená do mořských vod byla by skryta i dnes.
Čehopak posvátný básník krom slavného jména si přeje ?
Takové přání chová vrcholná snaha nás všech.
Bývali básníci kdys jak miláčky bohů, tak králů,
minulých básníků sbor mnoho měl darů a poct ;
posvátnou velebnost měli i ctihodné jméno ti pěvci,
hojného bohatství též často se dostalo jim :
zrozený v Kalabrii si Ennius zásluhu získal,
Veliký Scipióne, pohřben být v blízkosti tvé.
Vavřín teď bez pocty leží ; kdo slouží učeným Múzám
v úsilném nočním bdění, lenochem nyní je zván.
O slávu dbát však těší : vždyť kdyby bývala skryta
Ílias, věčné dílo, kdo by dhes Homéra znal?
Kdo by dnes Danau znal, kdyby bývala zavřena navždy,
až by se v té své věži dožila stařeckých let?
Též vám, vy půvabné dívky, je k užitku společnost četná ;
častokrát přes práh domu zaměřte k toulkám svůj krok.
Vlčice do stáda ovcí vždy míří, by chytla si jednu,
právě tak orel, pták Jovův, slétává do ptačích hejn.
Stejně i krásná žena ať dává se od lidí vidět ;
alespoň jednoho z mnohých k sobě si připoutá pak.
Na všech ať místech mešká a snaží se někomu líbit,

o svůj půvabný zjev z celého srdce ať dbá!
Všude náhoda vládne : měj udici spuštěnou vždycky ;
v tůni, kde nejméně věříš, ryba se ukáže přec.
Často ohaří marně kdes po stráních lesnatých bloudí,
do léčky padne však jelen, aniž jej kdokoli štve.
Spoutaná Andromeda več mohla doufati méně,
nežli že bude se líbit někomu proud jejich slz ?
Často při pohřbu muže muž nový se najde : vždyť sluší
kráčet s volnými vlasy, nemoci zadržet pláč.

Pozor na hejsky a věrolomníky !

Avšak chraňte se muže, jenž přepíná v úpravě vzhledu
a který v ladný účes dává si upravit vlas.
To, co říkají vám, ti řekli už tisícům dívek ;
těkají se svou láskou, přijdou a hned jsou ti tam.
Co jen má dělati žena, když muž je lehčí než ona,
či snad by také mohla mužů mít najednou víc ?

Sotva mi budete věřit, leč věřte mi : stála by Trója,
kdyby bývala dbala Priama svého všech rad.
Leckterý z mužů chodí a lstivě předstírá lásku,
aby si touto cestou opatřil hanebný zisk.
Ať vás neklame účes, jenž olejem vonným se leskne,
ani že pečlivě v záhyb vložen je řemínek bot,
ani vás nesmí svést ni sebejemnější toga,
ani že na prstech muž několik prstenů má.
Možná, že v počtu těch mužů ten největší švihák
je zloděj,
který jen plane touhou, aby ti ukradl šat.
"Vrať mi mou věc!" tak volají často ty obrané dívky,
" vrať mi mou věc!" pak hlučně po celém náměstí
zní.
Klidně, ó Venuše, z chrámu, jenž září nádherou zlata,
díváš se na ty hádky, s tebou i skupina nymf.

Mají někteří muži už zřejmě nepěknou pověst,
na mnohých vina lpí, kolik už podvedli žen.
Učte se od jiných přec mít obavu z vlastního nářku,
nechať jsou zavřeny dveře, přijde-li prohnáný muž.
Nevěřte Théseovi, byť přísahal, athénské dívky :
za svědky bude brát bohy, které si brával i dřív ;
nebudeš, Démofonte, ty dědici thésejské zrady,
za to, žeš Fyllidu zklamal, nikde už důvěru mít.
Budou-li plýtvat sliby, vy tolikéž slibte jim slovy,
dejte jim, dají-li dárek, slíbenou rozkoš i vy!
Která však odměnu přijme a odepře radosti lásky,

Vestin střežený oheň schopna jest uhasit též,
schopna je, Ísido, brát z tvých chrámů posvátné věci,
oměj a bolehlav smíchat, podati muži ten jed.
U cíle blíž chce stanout můj duch : jen přitáhni otěž,
aby tě nesetřás, Múzo, tryskem se řítící vůz !

Dopisy

Destička popsaná slovy necht' napřed prozkoumá půdu
(ale ať vhodná služka přijme ten poslaný vzkaz !) :
posuzuj, co budeš číst a ze slov si učiň pak závěr,
s obavou v srdci zda prosí, či jenom předstírá cit,
po krátkém prodlení pak mu odpověz. Prodlení vždycky
účinně milence dráždí, trvá-li nedlouhý čas.
Prosí-li mladý muž, ty nesmíš se zaslíbit snadno,
tvrdě, oč bude tě žádat, odmítnout nesmíš mu přec !
Nechat' se bojí i doufá, a kdykoli odpovíš jemu,
jistší ať naději má, nechat' se zmenší mu strach.

Vybraná slova, dívky, leč běžná a obvyklá pište !
Líbí se způsob řeči, jaký zná veřejný styk.
Kolikrát, obdržev dopis, vzplál váhavý milenec láskou,
kolikrát krásným dívkám uškodil barbarský sloh !
Ježto však ctitele své se snažíte všemožně klamat,
i když nemáte stužky, značící vážnost a čest,
popište tabulky rukou buď otroka anebo služby,
novému sluhovi však nesmíte svěřit svůj vzkaz.
Viděl jsem šálící dívky, jež ubohé ze strachu před ním
musely v otroctví jeho trpět pak po všechen čas.
Proradný sice je ten, kdo nechá si takový důkaz,
ale má v ruce zbraň, jako by z Ětny měl blesk.
Šalbou, jak soudím já, je přípustno odrážet šalbu,
k útoku na ozbrojené svoluje právo vzít zbraň.
Každá ať ruka si zvykne psát písmena v podobách
četných
(potrestat ty, kvůli nimž k tomuhle radit vám mám !) :
nejdříve uhladit vosk, pak bezpečně odpověď psáti,
nemá-li stopy dvou rukou jediná tabulka nést;
milence svého ať dívka vždy při psaní nazývá ženou,
"ona" buď v dopisech vašich, kde má být po pravdě
"on".

Mírnost, vlídnost, veselost

Lze-li však od drobných rad se obrátit k vážnějším věcem,
naplno rozvinout plachty, tak aby vítr je dmul,
potom ke kráse patří též krotit divoké mravy :
Šelmám sluší hněv vzteklý, lidem však radostný mír.
Hněvem se nadmou tváře a žíly zmodrají krví,
strašněji blýskají oči, nežli plál Gorgonin zrak.
"Pryč s tebou, píšťalo, pryč, vždyť za to mi nestojíš věru,"
pravila Pallas, když zřela v řece svou nadutou tvář.
Kdybyste uprostřed hněvu i vy se v zrcadle zhlédly,
sotva by některá z vás poznala obličej svůj.
Neméně bude vám škodit i pýcha a nadutost v tváři ;
lásku přivábit má vlídný a laskavý zrak.

Chováme (věřte mi, vím to !) my nenávist k přílišné pýše,
často v mlčící tváři mívá svůj počátek zášť.
Pohled pohledem splácej a úsměv úsměvem něžným,
bude-li kynout, i ty pokyn ten přijmi a vrať.
Takto když Amor si pohrál, pak zanechá tupých
svých šípů,
vytáhne z toulce ty, u kterých ostrý je hrot.
Nenávist máme i k smutným : nechť miluje Tekmessu
Aiás,
nás, ten veselý lid, zvábí jen zábavné z žen.
Nikdy bych, Andromacho neb Tekmesso, neprosil o to,
aby mou přítelkyní stala se některá z vás ;
patrně sotva bych věřil, leč věřit mě nutí váš porod,
že jste s manžely svými pospolu spávaly kdys.
Cožpak manželka smutná snad Ajántovi kdy řekla
"Miláčku můj neb slova jaká rád slýchává muž?
Příklady z velkých věcí brát pro menší kdopak by bránil,
aniž v bázlivé účtě císaře jméno by měl ?
Někomu velitel dobrý dal hůl a setninu pod moc,
tomu dal střežit prapor, jinému jezdecký šik :
zkoumejte stejně i vy, jak k čemu se každý z nás hodí,
a pak na správné místo postavte každého z nás !
Dary ať bohatý dává, kdo k právům se hlásí, ať hájí,
často ať výmluvný muž vede své svěřenky při.

Láska básníků

My, kdož skládáme básně, jen básně ať posílat smíme,

k lásce se víc než jiný hodí náš básnický sbor ;
chválu líbivé krásy my hlásáme širému světu :
Nemesis slávu už má, Cynthie slávu má též,
Lykóridu již zná i západ i východní země,
také se mnozí ptají, kdo as je Korinna má.
Mimo to věz, že úskok je vzdálen posvátným pěvcům,
že i umění naše působí na život náš.
Ctižádost netkne se nás ni touha majetek získat,
zhrdáme činností hlučnou, milujem lůžko a klid.
Snadno však uvážnem v lásce a mocným vzplaneme
žárem
a též nadmíru věrně dovedem milovat pak.
Jistěže naše srdce se zjemňuje uměním vlídným
a tuto zálibu naši provází shodně i mrav.

Proto se chovejte, dívky, vždy vlídně k proslulým
pěvcům
božstvo jim sídlí v nitru, také jim přeje sbor Múz.
Bůh jest trvale v nás a styky s nebesy máme,
ono nadšení tvůrčí přichází z nebeských míst.

Od moudrých básníků čekat však dary, je ničemnost velká ;
běda mi! Jedinou dívku neleká hrozný ten čin.
Hleďte se přemáhat aspoň a nebuďte hrabivé ihned :
zastaví nový ctitel, spatří-li léčku, svůj krok.

Přednosti mládí a stáří

Nebude řídit vozka touž otěží koně, jenž poznal
nedávno uzdu, jak toho, který už jezdit zná,
nemůžeš po téže cestě ni ty jít, chceš-li si získat
zelené mládí neb srdce, usedlé v průběhu let.
Nováček, který poznal teď poprvé bojiště lásky,
který jak nová kořist octne se v ložnici tvé,
jedině tebe ať zná, vždy toliko tobě je oddán,
musíš osení toto obehnat vysokou zdí.
Dokud ho budeš mít sama, tvá výhra, však sokyně
chraň se !
Netrvá království lásky, je-li v něm vladařů víc.
Naopak starý voják už miluje zvolna a moudře,
to, co by nováček nesnes, dovede vydržet on.
Nevzplane krutou vášní a nevytlamuje dveře,
na něžnou tvář své paní nehty se nesápe už,
nebude tuniku svou ni tuniku milenky trhat,
nebudou vyrvané vlasy příčinou pláče a slz.
Tohleto mladíkům sluší, když planou svým věkem
a láskou,

klidně i kruté rány snášívá mladistvý muž ;
ach, on pomalým ohněm jak seno navlhlé hoří,
tak jako na horských hřebetech nedávno skácený strom.
Tohle je jistější láska, však plná a bohatší tamta :
trhejte rychlou rukou plody, jež prchají zas.

Všechno jsem prozradil již a otevřel odpůrci brány,
a tak v té nevěrné zradě věrně mě sledujte dál!

Dělejte drahoty, podněcujte žárlivost a odvahu

Čeho se dosáhne snadno, to nadlouho neživí lásku,
někdy i odmítnutím přerušte radostné hry.
Ctitel ať před vchodem leží a naříká : "Ukrutná bráno,
mnoho ať pokorně prosí, mnoho ať láteří zas !
Nesnesem sladkosti již, lék hořký ať opět nás vzpruží!
Často i v příznivém větru přece se potopí člun.
Tohleto manželům brání mít v horoucí lásce své ženy,
neboť se slučují s nimi, kdykoli zachce se jim.

Představ si dveře a to, jak hlídač tě osloví tvrdě :
"Nesmíš mi dovnitř!" Ač venku, pocítíš lásku
i tam.
Tupé již odložte meče a s ostrými do boje jděte !
Budu však bez pochyby zbraní svou zasažen sám.
Zatím co do tvé léčky již milenec padá, neb je-li
nedávno chycen, ať věří, sám že jen lůžko tvé má ;
později nechat' zví, že sok se s ním o lůžko dělí.
Vychladne láska a zvadne, necháš-li úskoků těch.
Tehdy poběží dobře, jsa ze stáje puštěn, oř statný,
má-li, koho by předběh anebo koho by stih.

Jakkoli vyhaslý oheň lze křivdou roznítit znova ;
ejhle, i já se přiznám : zlehčován miluji jen.
Nesmí však důvod bolu být pro něho přespříliš zřejmý :
nechat' si pobouřen myslí, víc že je toho, než ví.
Může ho smyšlený otrok svým přísným dozorem dráždit,
může ho trápit strach před krutým manželem tvým.

Méně je vítána rozkoš, jež přichází v bezpečné chvílce;
i když jsi svolná jak Thais, přece jen předstírej strach !
Oknem ho vpouštěj dovnitř, ač mohla bys vhodněji dveřmi,
přitom i na své tváři znamení obavy měj.
Vtom ať prohnaná služka se vřítí A řekne : "Je po nás !"
Mladíka poplašeného ihned ty kdekoli skryj !
Přesto však musíš strach zas vystřídat s rozkoší klidnou,

aby si nemyslil pak, nestojí za to ta noc.

Klamat muže a strážce
smějí jen neprovdané ženy a propuštěnky

Málem bych opomněl to, jak chytrého muže lze podvést
anebo bedlivou stráž. Žena, jež provdána jest,
nechat' se manžela bojí, on právem ať manželku hlídá :
toto se sluší, to káže zákony, právo i stud.
Avšak střežit i tebe, jež právě jsi získala volnost,
kdo by to snes ? Pojď ke mně učit se klamu a lsti.
I kdyby tolik očí, co Argos jich míval, tě mělo
hlídat, oklameš je, pevný jen úmysl měj !
Může snad zabránit strážce, bys nemohla napsati dopis,
když je ti dopřán čas, aby sis do lázně šla,
může-li důvěrná družka tvou popsanou tabulku odnést,
kterou lze v záhradě teplém pod stuhou širokou skrýt,
může-li utajit list, i tak, že jej přiváže k lýtku,
a když lze lichotné psaní pod nohou v střevíci nést ?
Zmaří-li strážce i to, ať místo papíru družka
žáda ti půjčí a tak na těle nese tvůj vzkaz.
Bezpečně oklame zrak i písmo napsané mlékem :
posyp je uhelným prachem, budeš je moci hned číst ;
Šťávou z hlaviček lnu co psáno, oklame také :
ponese tabulka čistá takový ztajený list.

Na péči Akrisios měl dceru svou bedlivě hlídat :
přece jen učinil jej dědečkem Danain hřích.
Co jen si počít má strážce, když tolik je divadel v Římě
nebo když na závod koní upíná záda svůj zrak,
nebo když sedíc v chrámě, svou Ísidu řehtačkou slaví,
nebo jde v místa, kam nesmí z průvodců nikdo se
brát
Co když bohyně Dobrá zrak mužů vyhání z chrámu
kromě snad těch, jimž sama přikáže vejíti dál,
anebo zatímco strážce šat dívčin před vchodem hlídá,
lázně ukryjí mnoho záletných žertů a her,
nebo když naoko družka se rozstůně, kdykoli třeba,
aby pak, jakkoli chorá, půjčila lehátko své,
paklíc, ten k záletům klíč, když poví svým jménem
co dělat,
a když nejenom dveře dají ti vstoupit, kam chceš ?
Oklame strážcovu bdělost též požití hojného vína
třeba ten hrozen byl trhán na stráních hispanských hor.
Jsou též nápoje různé, jež přivodí hluboký spánek,
po kterých zmožená víčka obestře podsvětní noc.

Může i protivu toho tvá družka laskáním zvolným
zdržet a po dlouhé chvíli sama se sloučiti s ním.
K čemu však okliky volit a rady tak nicotné dávat,
když se i nejmenším dárkem strážce tvůj podplatit dá ?
Věř mi, že za dary lze si získat jak lidi, tak bohy,
dary se usmířit dá dokonce Jupiter sám.
Učiní totéž i hlupák, co moudrý : těše se na dar,
jakmile dostane dárek, pozbude řeči i on.
Jednou, a na dlouhý čas, však třeba je podplatit strážce :
jednou když nastavil ruku, často ji nastaví zas.

Chraňte se družek

Vzpomínám, stýskal jsem si, že nutno se obávat druhů,
avšak nejenom mužů týká se onen můj stesk.
Budeš-li důvěřivá, tvé radosti jiná ti urve,
bude pak zajíc tvůj uháněn od jiných žen.
Ta, jež poskytne jiným tak ochotně možnost i lůžko,
taková nebyla se mnou, věř mi to jedenkrát jen !
Ať vám k posluze není též příliš půvabná služka :
častokrát místo své Paní ona se vzdávala mně.

Kam se já šílenec řítím ? Proč s odkrytou hrudí se vrhám
v nepřátel střed a sebe zrazuji udáním svým ?
Nedává najevo pták svým lapačům, kde by ho chytli,
právě tak útočné psy neučí běhati laň.
Ať se to ukáže vhod ! Já počaté dopovím věrně,
poskytnu bojovným ženám na svoji záhubu meč.

Posilujte víru v lásku

Hledte, ať věříme vám (tot' snadné !), že máte nás rády ;
že se mu vyplní přání, toužící uvěří rád.
K mladíku líbezně zrak ať vznáší a hluboko vzdychá
žena a přitom se ptá, proč as tak pozdě k ní jde ;
slzy a strojený bol stran sokyně nechat' jsou přitom,
také ať milenka prsty rozdrásá milenci tvář :
tohle ho přesvědčí hned a navíc tě litovat bude,
řekne si : "Láskou ke mně sžírá se dívenka ta !"
Zvlášť pak, jestli se šlechtí a v zrcadle sobě se líbí,
uvěří, že svou láskou vznítí i v bohyních žár.
Křivda, jakkoli velká, ať pobouří tebe jen mírně,
o své-li sokyni zviš, nesmíš hned bez sebe být,
nevěř v cokoli hned ! Jak škodí, uvěřit ihned,
toho vám může Prokris nemalou výstrahou být.

Kefalos a Prokris

Blízko hymétských chlumů, jež rdějí se květy, je pramen
svatý, a zelený trávník měkounce pokrývá zem.
Stromoví tvoří tam háj a planiky skrývají travu,
rozmarýna tam voní, vavřín a myrtový keř,
je tam i zimostráz hustý a nechybí pínie štíhlá,
křehounké tamaryšky, jetýlek něžný je tam.
Poryvem mírných vánků a vzduchem, jenž prospívá
zdraví,
listí všech druhů se chvěje, jakož i vrcholky trav.

Kefalos rád tam trávil oddech ; jsa unaven, často
na zem si ulehl zde, opustiv druhy i psy,
často si zpíval : "Ó přijd', má Auro, má útěcho hravá,
musím tě uchopit v náruč, aby se zmírnil můj žár!"
K uším bázlivé choti kdos ochotný ke zlému dones
slova, jež zaslechl tam, a jak je v paměti měl.

Prokris zvěděvší jméno své domnělé sokyně Aury,
klesla a náhlý bol odňal jí na chvíli řeč.
Zbledla, jak v podzimní čas, když z révy jsou sčesány
hrozny,
blednou poslední listy, první jež sežehl mráz,
tak jak uzralé kdoule, jež shýbají k zemi své větve,
tak jako dřínky, jež nám k jídlu se nehodí již.
Jak zas k vědomí přišla, hned na prsou začne si trhat
tenounký šat a nehty zraňuje nevinnou tvář;
nato se řítí vpřed, ta šílená, s vlajícím vlasem,
jako když Bakchos svým thyrem nějakou
bakchantku štve.
Když už nablízku byla, své družky v údolí nechá,
sama jen tiše a tajně s odvahou vstupuje v háj.

Co tě to napadlo as, zle zmatená takto se skrývat,
Prokrido ? Jaký to žár schvátil tvou zděšenou hrud' ?
Kdokoli byla ta Aura, tys myslela, užuž že přijde,
a že máš na vlastní oči uvidět hanebný čin.
Hned tě to mrzí, žes přišla (tys věru ji nechtěla chytit),
hned tě to těší : tvou hrudí lomcuje láska i strach.
Udavač, jméno i místo tě nabádá věřití tomu,
čeho se srdce vždy bojí, myslí, že v skutku to jest.

Jakmile lidské stopy též spatřila v zmačkané trávě,
srdce jí prudce buší, v bázni se zachvívá hrud.
A již vrcholil den a zkrátil lehounké stíny,
stejně už vzdálený byl konec i začátek dne.
Hle, vtom z lesa se vrací již Kefalos, potomek Hermův,

proudem pramenné vody smáčí si planoucí tvář.
S bázni se, Prokrido, skryješ : on leží jak obvykle v trávě,
"Lahodný vánku,má Auro," zavolá, "pospěšte sem!"

Jak byl ubohé jasný ten příjemný ve jméně omyl,
jak se ji vrátila mysl, barvu svou dostala tvář,
vstane a pohybem těla hned rozhrne před sebou listí,
hodlajíc zase jak choť manželu v náručí jít.
Kefalos mysle, že vytušil šelmu, jak mladík se vzchopil,
a již do pravé ruky sevřel svou loveckou zbraň.
Copak to, nešťastný, děláš ? To není přec šelma !
Zbraň zadrž !
Běda, ó běda! Tvé kopí proklálo mladičkou choť.
"Běda mi vykřikne Prokris, "tys proklál oddané
srdce!"
Kefale, toto místo stále má stopy tvých ran.
Předčasně umírám sic, však sokyní nezhanobena ;
to mi tě učiní lehkou, země, až budeš mě krýt.
K vám už jde duše má, vánky, jichž jméno jsem
podezírala ;
umírám, milenou rukou zatlač mi hasnoucí zrak !"

Smutně on v náručí drží již mroucí tělo své paní,
její strašlivou ránu omývá proudem svých slz.
Zmírá, a její dech, jenž pozvolna uniká z prsou,
snaží se svými ústy zachytit nešťastný muž.
Avšak vraťme se k dílu ! Plout beze vší přítěže musím,
aby můj znavený koráb dostihl přístavu včas.

Při hostině

Neklidně čekáš as, už abych tě k hostině vedl,
žádáš i po této stránce, abych ti rady své dal.
Přicházej pozdě a půvabně vstupuj, když lampy už hoří,
s prodlením přijdeš jak vzácná, svůdnost je
v prodlení tom.
I když ošklivá budeš, přec můžeš se půvabnou jevit,
přítom i vadám tvým skryší svou poskytne noc.
Prsty si jídlo ber, jest jakýsi půvab i v jídle ;
nesmíš se nečistou rukou umazat okolo úst.
Neber si jídlo již doma a ustaň už před nasycením,
jez tam o něco méně, nežli co mohla bys jíst.
Kdyby byl Priamův syn zřel Helenu hltavě jísti,
jal by ho odpor a řek by : "Proč jsem ji unes, já bloud!"
Pro dívky vhodnější jest a více jim sluší, když pijí :
se synem Venušíným, Bakchu, se nesnášíš zle.
Pij, co unese hlava a pokud jsou rozum a nohy
pevné : jedinou věc viděti dvojmo se chraň !
Ohavný zjev je žena, když leží opilá vínem ;

lecjakou soulož snést hoden je takový tvor.
Není bezpečné též se u stolu oddávat spánku,
leccos, co hanebné jest, v spánku se může ti stát.

Na sta je způsobů lásky

Stydím se učit vás dál, však milostná Venuše praví :
"Především to je mé dílo, nad čím se zardívá stud."
Každá má poznati sebe ! Dle těla si vyberte způsob
bezpečný ; poloha táž nemůže slušeti všem.
Nznak ať leží ta, jež vyniká půvabnou tváří;
která má líbivá záda, záda svá na odiv stav!
Na plece Meilanión si lýtka klad Atalantina ;
jestliže krásná jsou, takto by měla se brát.
Malá ať "na koni" jezdí : že Hektór měl manželku
dlouhou,
nikdy jí "na jeho koni" nebylo dopřáno jet.
Lůžko ať koleny tiskne a šíjí ať maličko prohne
žena, jež dlouhými boky upoutá k podivu zrak.
Která má mladistvá stehna a beze vší chybičky nadra,
na lůžku napříč ať lehne, zatím co postojí muž.

Za hanbu neměj též jak bakchantka uvolnit účes,
a pak s vlajícím vlasem dozadu naklánět šij.
Ty zas, již poznamenala už Lúcína vráskami život,
pozpátku "na koni" jezdí, rychlý jak činívá Parth.
Na sta je způsobů lásky, však prostý a nejsnazší ten jest,
žena když napolo nznak lehne si na pravý bok.

Nemůže víc však pravdy vám říci Apollón v Delfách,
také ne rohatý Ammón, nežli teď Múzy mé zpěv.
Máte-li víru v cos, v mé umění věřte, jež dlouhou
zkušeností jsem získal! Básně mé dodrží slib.
Nechat' pocítí žena slast lásky až do dřeně kostí,
oba ať způsobem stejným pokaždé blaží ta věc!
Nesmí lichotný hlas a šepot příjemný zmlknout,
uprostřed žertů a smíchu škádlivá slova ať zní !
Předstírej klamně i ty, že sladkou prožíváš rozkoš,
které snad pro lásku cit přírodou odepřen byl.
Nešťastná dívka, jež mdlé a bezcitné má ono místo,
kterého společně mají užívat žena a muž.
Budeš-li předstírat cos, jen chraň se, ať není to zjevné,
víry ať dodají tomu pohyby tvoje i zrak.
Toho, co těší tě, svědkem buď hlas a povzdechy tvoje !
Ale ta část (ach, rdím se !) tajná svá znamení má.
Která po hodech lásky však požádá milence o dar,
sama pak nebude chtít váhu klást na prosby své. . .
Nepouštěj plnými okny v svou ložnici sluneční světlo,

takto se na vašem těle mnoho dá vhodněji skrýt.

Konec však milostným hrám ! Je čas už sestoupit z vozu,
který labutě táhly, spřežené pod moje jho.

Jako kdys mužové mladí, tak nyní, má družino dívčí,
napiš na svoji kořist : "Násó byl učitel náš!"